

Spokojenost dětí se sportovními aktivitami ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži

Bc. Hana Růžičková

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Hana Růžičková**
Osobní číslo: **H12993**
Studijní program: **N7501 Pedagogika**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Spokojenost dětí se sportovními aktivitami ve
Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka
v Kroměříži**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek vztahujících se k volnému času, potřebám dětí ve volném čase, sportovním aktivitám ve volném čase dětí a evaluaci sportovních aktivit z pohledu dětí.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-807-3674-731.

HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-717-8927-5.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

KUČERA, Miroslav, KOLÁŘ a Ivan DYLEVSKÝ. Dítě, sport a zdraví. Praha: Galén, 2011. ISBN 978-807-2627-127.

NĚMEC, Jiří. Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium. Brno: Paido – edice pedagogické literatury, 2002. ISBN 80-731-5012-3.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Ilona Kočvarová, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání diplomové práce: **15. ledna 2014**

Termín odevzdání diplomové práce: **18. dubna 2014**

Ve Zlíně dne 15. ledna 2014

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně ...18.2.2019.....

.....

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybnějiho projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Ve své diplomové práci se zabýváme spokojeností dětí se sportovními aktivitami ve středisku volného času. Výzkum jsme zaměřili na Středisko pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži. Chtěli bychom pomocí kvantitativní formy zkoumání zjistit, zda jsou děti spokojeny jak s jednáním pedagogů volného času, tak s náplní kroužků. Primárně se zaměřujeme na porovnání míry této spokojenosti na základě motivace, na základě pohlaví a také zjišťujeme, zda spokojenost se sportovními kroužky ovlivňuje to, zda tento kroužek děti navštěvují opakovaně. Technikou výzkumu je dotazník, zabývající se nejen spokojeností dětí s pedagogy volného času a náplní kroužků, ale také spokojeností s časovou dotací kroužků, cenou kroužků a prostory, které středisko k realizaci těchto aktivit nabízí. Tento výzkum by mohl být přínosem nejen pro Středisko pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži, ale i pro ostatní volnočasové organizace. Na základě informací s čím jsou děti spokojeny a naopak co se jim nelíbí, by mohly volnočasové organizace zlepšit jak náplň jednotlivých kroužků, tak nabídku sportovních kroužků.

Klíčová slova: spokojenost, volný čas, volnočasové organizace, sportovní aktivity, zájmový útvar, pedagog volného času, vnitřní motivace, vnější motivace

ABSTRAKT

In my thesis we deal with children's satisfaction with sport activities in the centre for leisure activities for children and youth. We focused our research on the Centre for Leisure Activities for Children and Youth Šipka in Kroměříž. We would like to determine whether children are satisfied both with the behaviour of educators' and the content of activities by using a quantitative method of exploration. Primarily, we focus on comparing the rate of satisfaction on the basis of motivation, gender and also find out whether satisfaction with sports activities affects it and whether children attend this activity repeatedly. Technology of this research is a questionnaire which deals not only with the satisfaction with teachers and the content of these activities, but also the satisfaction with the time allotment, price and facilities which this centre for sport activities uses. This research could be beneficial not only for the Center for Leisure Activities for Children and Youth Šipka, Kroměříž, but also for other leisure organizations. On the basis of the information what the children are satisfied with, and on the contrary what they do not like, leisure organizations could improve both the content of individual activities and the offer of sport activities.

Keywords: satisfaction, leisure, leisure organizations, sport activities, club, teacher of free time, intrinsic motivation, extrinsic motivation

Poděkování:

Děkuji vedoucí své diplomové práce Mgr. Iloně Kočvarové, Ph.D. za její praktické rady, cenné připomínky, vstřícnost, ochotu a čas. Dále bych chtěla poděkovat ředitelce Střediska pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži Mgr. Janě Valerové, která mi umožnila realizovat výzkum v tomto středisku a v neposlední řadě také dětem, které se podílely na mém výzkumu.

Motto:

„Tělo nechť každodenní své hýbání má.“

Jan Amos Komenský

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 VÝCHOVA VE VOLNÉM ČASE	14
1.1 FUNKCE VÝCHOVY MIMO VYUČOVÁNÍ.....	16
1.2 MOTIVACE DĚTÍ K NÁVŠTĚVĚ VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT	18
1.2.1 Vnitřní motivace.....	18
1.2.2 Vnější motivace.....	19
1.3 PROFESE PEDAGOGA VOLNÉHO ČASU.....	20
1.3.1 Osobnost pedagoga volného času	20
1.3.2 Profesní příprava	23
1.4 POŽADAVKY NA REALIZACI VÝCHOVY VE VOLNÉM ČASE	24
1.4.1 Struktura schůzky zájmového útvaru	25
1.4.2 Evaluace a hodnocení zájmové činnosti.....	26
1.4.3 Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví	28
2 SPORT A VOLNÝ ČAS	30
2.1 VZNIK A ROZVOJ ORGANIZOVANÉHO SPORTU MLÁDEŽE	31
2.2 STRUKTURA SPORTOVNÍ AKTIVITY VE VOLNOČASOVÝCH ORGANIZACÍCH	32
2.3 VÝZNAM AKTIVNÍHO SPORTU DĚTÍ A MLÁDEŽE	33
2.4 SPECIFIKA JEDNOTLIVÝCH VĚKOVÝCH SKUPIN.....	34
2.4.1 Pohybové aktivity u dětí předškolního věku	35
2.4.2 Pohybová aktivita dětí mladšího školního věku.....	36
2.4.3 Pohybová aktivita dětí staršího školního věku	37
3 VOLNOČASOVÉ INSTITUCE PRO DĚTI A MLÁDEŽ	39
3.1 ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ PRO ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ.....	39
3.1.1 Školní družiny	40
3.1.2 Školní kluby	41
3.1.3 Střediska volného času	42
3.2 OSTATNÍ VOLNOČASOVÉ ORGANIZACE PRO DĚTI A MLÁDEŽ	43
3.2.1 Základní umělecké školy a jazykové školy	43
3.2.2 Neziskové organizace.....	44
4 STŘEDISKO PRO VOLNÝ ČAS DĚTÍ A MLÁDEŽE ŠIPKA V KROMĚŘÍŽI.....	46
4.1 POSLÁNÍ A CÍLE ORGANIZACE	46
4.2 NABÍDKA POSKYTOVANÝCH SLUŽEB	47
5 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI.....	50
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	51
6 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	52

6.1	VÝZKUMNÝ CÍL	52
6.2	VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY	53
6.3	POJETÍ VÝZKUMU	55
6.4	VÝZKUMNÝ VZOREK	55
6.5	TECHNIKA VÝZKUMU	58
6.6	ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT	59
6.6.1	Definování proměnných	59
7	VYHODNOCENÍ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	61
7.1	POPISNÁ STATISTIKA SPOKOJENOSTI DĚTÍ SE SPORTOVNÍMI KROUŽKY VE STŘEDISKU PRO VOLNÝ ČAS DĚTÍ A MLÁDEŽE ŠÍPKA V KROMĚŘÍŽI	61
7.2	ANALÝZA ROZDÍLŮ V MÍŘE SPOKOJENOSTI SE SPORTOVNÍMI AKTIVITAMI	67
7.2.1	Ovlivňuje spokojenost s náplní kroužků to, zda se žáci do kroužku přihlásili na základě vnější nebo vnitřní motivace?	68
7.2.2	Liší se míra spokojenosti se sportovními kroužky u chlapců a dívek?	68
7.2.3	Ovlivňuje spokojenost dětí s náplní a vedením kroužků to, zda si kroužek vybraly opakovaně nebo poprvé?	69
8	SHRNUTÍ EMPIRICKÉ ČÁSTI	70
	ZÁVĚR	72
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	73
	SEZNAM GRAFŮ	76
	SEZNAM TABULEK	77
	SEZNAM PŘÍLOH	78

ÚVOD

V této práci se věnujeme tomu, zda jsou děti spokojeny se sportovními aktivitami ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži. Zaměřili jsme se právě na tuto instituci, protože jsme sami v dětství toto středisko navštěvovali a od doby studia na střední škole s ním spolupracujeme. Podílíme se jak na jednodenních akcích, jako jsou Bludičková noc, Karneval, Slet čarodějnic a podobně, tak na realizaci příměstských táborů. Také v tomto středisku vedeme kroužky, z nichž jeden je zaměřen právě na sport. Chtěli bychom zjistit, zda jsou děti s naší činností, ale i s činností ostatních vedoucích spokojené. V dnešní době čím dál více dětí tráví čas spíše hraním počítačových her či sledováním televize, a podle našeho názoru se děti věnují pohybu čím dál méně. Právě proto jsme si zvolili sportovní aktivity. V teoretické části své práce bychom rádi vymezili výchovu ve volném čase obecně, jaké jsou její funkce, jaký by měl být pedagog volného času a také jaké jsou požadavky na realizaci volnočasových aktivit. Poté se konkrétně zaměříme na sportovní aktivity, a to na význam aktivního sportu, na strukturu sportovního kroužku, a také na specifika vedení sportovního kroužku u jednotlivých věkových skupin dětí. Poslední kapitolu bychom rádi věnovali konkrétnímu středisku volného času, na které jsme se zaměřili, a to právě Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži. Myslíme si, že tato teoretická východiska jsou velmi důležitá pro orientaci v problematice vedení sportovních aktivit ve volném čase. Cílem teoretické části je především vymezit požadavky na realizaci sportovních aktivit a také objasnit činnost Střediska pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži, protože se tomuto středisku věnujeme v praktické části mé práce. Ve výzkumu se zaměříme na to, zda se dětem líbí práce pedagogů a aktivity, které pro děti připravují, ale také bychom se chtěli věnovat tomu, zda dětem vyhovuje časová dotace, cena kroužku a prostory, které středisko k realizaci sportovních aktivit nabízí. Dále bychom se chtěli věnovat otázce spokojenosti dětí s nabídkou sportovních kroužků, a které jiné aktivity by v tomto středisku děti uvítaly. Chtěli bychom také zkoumat, zda míru spokojenosti dětí se sportovními aktivitami ovlivňuje motivace dětí, na základě které se do kroužku přihlásily, zda míru spokojenosti ovlivňuje jejich pohlaví a to, zda navštěvují tento kroužek opakovaně. Podle našeho názoru by totiž to, zda se děti přihlásily do kroužku na základě vnější či vnitřní motivace mohlo tvořit důležitý faktor. Z vlastních zkušeností víme, že mnoho rodičů přihlásí do kroužku své děti, aniž by to s nimi více konzultovali, případně přihlásí děti do více kroužků po sobě a pro dítě jsou potom tyto činnosti náročné a neplní tedy svou funkci tak, jak by měly. Dalším faktorem, na který jsme se zaměřili, je pohlaví dětí, kdy by mohlo dojít k tomu, že by některé kroužky mohly vyhovovat více chlapcům a pro děvčata být náročnější a u některých by mohla nastat opačná situace. Chtěli bychom tedy zjistit, zda se objevují takové rozdíly a jestli by nebylo vhodnější rozdělit kroužky nejen podle věkových kategorií, ale také podle pohlaví. Výzkum bychom rádi realizovali kvantitativní for-

mou, a to prostřednictvím dotazníku, který bude obsahovat škálové otázky zaměřené právě na tyto problémy. Tato práce by mohla být přínosem primárně pro pedagogy, kteří vedou jednotlivé kroužky. A to především v tom, aby věděli v čem zlepšit svou práci, případně aby se utvrdili v tom, že vedou kroužek způsobem, který dětem vyhovuje. Tento výzkum by ale také mohl obohatit ostatní instituce zabývající se volnočasovými sportovními aktivitami, a to jako inspirace při tvoření nabídky kroužků i jejich samotné realizaci. Pedagogové volného času zjistí, co se dětem líbí a co jim naopak nevyhovuje a podle toho mohou přizpůsobit kroužky, které vedou. Myslíme si, že kvalita sportovních aktivit má také vliv na návštěvnost a pokud budou kroužky dětem vyhovovat a bavit je, doporučí je svým kamarádům a rozšíří se tak počet dětí, které se sportu věnují. Vzhledem k tomu, že v tomto středisku nejsou sportovní aktivity zaměřeny na výkon, ale spíše na to, aby děti hravou formou udělaly něco pro své zdraví, není podmínkou, aby bylo dítě pohybově nadané. Podle našeho názoru i děti, které se vyhýbají sportu například z důvodu špatných sportovních výkonů ve školní tělesné výchově, si tyto hodiny oblíbí, když se jim pohybové aktivity podají způsobem, který je zaujme a utvrdí v tom, že není potřeba pohybové nadání pro to, abyste mohli udělat něco pro své zdraví.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝCHOVA VE VOLNÉM ČASE

Pojem volný čas je definován mnoha způsoby. Někteří autoři ho vymezují jako čas, který zbývá po splnění pracovních i nepracovních povinností, jedná se o tzv. zbytkovou teorii volného času, která je rozšířena zejména v německé literatuře. Přesnější však je chápání volného času jako činnosti, do níž člověk vstupuje s určitými očekáváními a účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí. Tato činnost mu také přináší příjemné zážitky a uspokojení. Mezi hlavní funkce volného času patří především odpočinek neboli regenerace pracovní síly, zábava, chápána jako regenerace duševních sil a rozvoj osobnosti. (Hofbauer, s. 13)

Němec (s. 17, 2002) uvádí následující definici volného času: „Je to čas, v němž člověk svobodně volí a dělá takové činnosti, které mu přinášejí radost, potěšení, zábavu, odpočinek, které obnovují a rozvíjejí jeho tělesné a duševní schopnosti, popř. i tvůrčí schopnosti.“

Průcha, (s. 379, 2009) zase uvádí definici volného času takto: „Volný čas lze charakterizovat jako svébytný, subjektivně vnímaný, kulturně a společensky podmíněný a časově vymezený prostor, ve kterém se jedinec nebo skupina lidí svobodně rozhoduje o způsobu seberealizace prostřednictvím rozmanitých činností (sportovních, kulturních, technických apod.), jimiž naplňuje své potřeby (především sekundární) a rozvíjí své zájmy. Do kategorie volného času nezahrnujeme čas vyhrazený pro školní vzdělávání či práci, stejně jako činnosti spojené se sebeobsluhou (hygiena, stravování, nákupy, práce v domácnosti, doprava do zaměstnání apod.).“

Potřeba a snaha pedagogicky ovlivňovat volný čas vedla k tomu, že se postupně začala vyvíjet terminologie, nejprve pojem mimotřídní výchova. Tento pojem označuje aktivity realizované školou mimo povinnou školní výuku, které se uskutečňovaly například ve školní knihovně, prostřednictvím žákovské samosprávy, školního časopisu a podobně. Dalším pojmem je výchova mimoškolní, která zahrnuje činnosti uskutečňující se mimo školu, a to např. ve střediscích volného času. U nás sice tyto pojmy měly význam, ale nepřispívaly příliš k ujasnění komplexního chápání volného času dětí a mládeže a jeho pedagogického zhodnocování, a proto bylo toto pojetí v šedesátých letech 20. století nahrazováno širším pojmem výchova mimo vyučování. I tento termín však nevyznačoval dostatečně vztah k volnému času, proto se začaly objevovat označení jako aktivity volného času, zařízení

volného času a později i pedagogika volného času, která je používána dodnes. (Hofbauer, s. 15 - 17)

Pojem pedagogika volného času a kultura volného času poprvé použil v roce 1929 v Německu Fritz Klatt. V roce 1979 také vznikl Institut für Freizeitforschung (Ústav pro výzkum volného času), který realizoval kvantitativně zaměřené výzkumy zabývající se tématy, vztahujícími se ke změnám struktury hodnot v západním světě. V roce 2007 vznikla pod vedením H. W. Opaschowského Nadace pro otázky budoucnosti, která se zaměřuje na výzkumy vztahující se k budoucnosti mládeže a na požadavky související s dalším vzděláváním dospělých. U nás se tématem volného času dříve zabývali např. Filipcová a Bakalář a v 60. letech 20. století pak dokonce existovalo v Sociologickém ústavu ČSAV oddělení sociologie volného času. Větší rozvoj pedagogiky volného času jako teoretické disciplíny a studijního oboru je však patrný až po r. 1989, kdy se na tuto problematiku ve svých publikacích zaměřili Vážanský a Smékal. Od roku 2004 Prázdninová škola Lipnice vydává časopis Gymnasium, který se zabývá zážitkovou pedagogikou a v roce 2006 vznikla Asociace vzdělavatelů pedagogů volného času. (Průcha, 2009, s. 382)

Hlavním zájmem pedagogiky volného času je volný čas trávený určitou skupinou populace. Zaměřuje se jak na děti a mládež, tak na dospělé. Volný čas zahrnuje především činnosti jako jsou: odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání, dobrovolná společensky prospěšná činnost aj. Pedagogika volného času se zabývá nejen popisem těchto činností, ale snaží se působit na žáky a studenty, aby pochopili, jak lze trávit volný čas tak, aby pro ně byl prospěšný a aby usměrňoval a kultivoval jejich individuální zájmy a přinášel pocit uspokojení a seberealizace. (Průcha, 2000, s. 94)

Pedagogika volného času, jako jedna z pedagogických disciplín, se zabývá především obsahem, formami a prostředky edukačních aktivit pro kultivaci individuálně a společensky prospěšného trávení volného času. Dále se věnuje činnosti školských a jiných zařízení, která zabezpečují výchovu a vzdělávání ve volném čase a také teorií a výzkumem toho, jak současná mládež i jiné skupiny populace tráví volný čas v podmínkách nynějšího stavu společnosti. Mimoškolní čas lze vyplnit velmi odlišnými způsoby, od přípravy na školu, kulturních nebo sportovních aktivit až po kriminální činnost. Pedagogika volného času má vysokou společenskou důležitost a nároky na její vědecké základy vzrůstají. Nyní je rozvíjena u nás i ve světě. Anglické ekvivalenty tohoto termínu jsou „out of school education“, „extra-curricular activities“ nebo „leisure and education“. (Průcha, 2000, s. 93-94)

Podle Krause (2008, s. 64): „Výchova představuje dynamický proces vědomé a řízené socializace a zahrnuje všechny činnosti, které člověka formují pro život v konkrétní společnosti.“

Socializací zde rozumíme proces postupného začleňování jedince do života dané společnosti. Jde o celoživotní proces, ve kterém se jedinec učí v dané společnosti žít. Člověk si v průběhu celého života osvojuje lidské formy chování, jazyk, poznatky a normy, tedy kulturu dané společnosti. V primární socializaci je rozhodujícím činitelem rodina, která uvádí dítě do příslušného kulturního prostředí a učí je orientaci v tomto prostředí. Na působení rodiny pak navazuje škola, jako další společenská instituce, která má na jedince velký vliv. (Kraus, 2008, s. 59-60)

Zatímco teorie pedagogiky volného času se dost intenzivně rozvíjí jak v zahraničí, tak i u nás, výzkum v této oblasti je nedostatečně rozvinutý. Dosud bylo shromážděno málo spolehlivých nálezů především o příčinách, proč velká část mládeže zůstává neovlivněna k účasti na sociálně žádoucích zájmových aktivitách. Výzkumu se věnoval například Hofbauer, který uvádí, že asi 47 % českých dětí žijících v menších obcích nenachází dostatek příležitostí pro své zájmové činnosti. Žumárová zase provedla šetření ve vzorcích žáků vybraných ze všech základních škol v městě Jaroměř. Ve svém výzkumu se zaměřila například na průměrné množství volného času dětí, které se pohybuje kolem 3 hodin denně a se vzrůstajícím věkem se podíl volného času zvětšuje. (Průcha, 2000, s. 95)

1.1 Funkce výchovy mimo vyučování

Jak uvádí Hofbauer (s. 18): „Výchova prostřednictvím aktivit volného času směřuje jednak k utváření individuálních rysů účastníka činnosti, jednak k jeho působení mezi druhými lidmi (ve vrstevnické nebo zájmové skupině, podílem na veřejném životě, v dobrovolnické práci apod.)“

Výzkum z roku 1997, který realizoval Panel Study of Income Dynamics v Americe, se zaměřoval na trávení času dětí do 13 let věku. Z průzkumu vyplynulo, že doba, kterou děti tráví vzdělávacími, organizovanými a rodinnými aktivitami ovlivňuje jejich školní výkon. Délka těchto činností se liší v závislosti na rodičích, jejich zaměstnání a velikosti rodiny. Učební aktivity, jako je například čtení pro potěšení, jsou spojeny s vyšším úspěchem ve škole, stejně jako strukturovaný čas strávený hraním sportovních či společenských her.

Čas strávený s rodinou při jídle a spaní je zase spojen s omezením problémů v chování dítěte. (Hofferth a Sandberg, 2001, s. 295)

Funkce volného času dělí každý autor jiným způsobem, ale společným činitelem jednotlivých dělení je, že se funkce vztahují buď ke společnosti, nebo k individu. Například Dumazedier vymezil funkce volného času jako odpočinek, rozptýlení a rozvoj. Kaplan zase vidí funkce volného času v podněcování tvořivých sil, utváření individuality, vytváření pozitivních zážitků a posilování skupinové i sociální participace. Opaschowský uvádí následujících sedm funkcí volného času: rekreační, kompenzační, enkulturační a edukační, kontemlační (duchovní rozměr), komunikační, participační a konzumní. Sociologický slovník se zase na funkce volného času dívá spíše z hlediska pomoci a vymezuje funkci terapeutickou, poradenskou, autonomní a podporující zdraví. Odlišné od tradičních členění funkcí volného času je například dělení Rojka, který uvádí, že volný čas má funkci manipulativní (volný čas vidí jako prostředek sociální stratifikace), regulativní (regulace životního stylu), identitní (volný čas slouží k sociální exkluzi či inkluzi) a mobilizační (vytváří prostor pro opozici vůči tlaku společnosti). (Knotová, 2011, s. 32-34)

Našemu zaměření však nejvíce vyhovuje členění funkcí podle Hájka, Hofbauera a Pávkové. Podle nich lze v oblasti výchovy ve volném čase vymezit funkci výchovně-vzdělávací, zdravotní, sociální a preventivní. Jednotlivá zařízení, která se věnují volnočasovým aktivitám plní tyto funkce v různé míře a různými způsoby. Význam těchto funkcí se také měnil v průběhu historického vývoje. První instituce zabývající se výchovou dětí a mládeže ve volném čase kladly důraz spíše na sociální a preventivní funkci. Cílem tedy bylo dětem poskytnout přijatelné zázemí a zaměstnat je tak, aby se nemohly věnovat nevhodným, společensky nežádoucím činnostem. Postupem času však nabývala na významu i funkce výchovně-vzdělávací a začalo se ukazovat, že promyšlené a cílené působení na osobnost dítěte má i zdravotní, sociální a preventivní výsledky. V současné době je za hlavní funkci považována funkce výchovně-vzdělávací, která spočívá v záměrném a cílevědomém formování osobnosti jedince. Jde tedy o působení na tělesnou, psychickou i sociální složku osobnosti jedince pomocí promyšleně volených pedagogických prostředků. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 70)

Pedagogika volného času má velkou preventivní funkci. V současné společnosti se ve stále větším měřítku vyskytuje nežádoucí chování mládeže, jako je agresivita, delikvence a ži-

votní styl zaměřený na materiální spotřebu. Proto má výchova snažící se mladým lidem ukázat vhodné formy a náplň volného času velkou důležitost. (Průcha, 2000, s. 94)

Jak uvádí Hájek, Hofbauer a Pávková (s. 70, 2008): „Prostřednictvím pestrých a zajímavých činností lze děti, mládež i dospělé motivovat k osobnostně i společensky žádoucímu využívání volného času, k získání nových vědomostí a dovedností, k uvědomění si významu celoživotního vzdělávání.“

1.2 Motivace dětí k návštěvě volnočasových aktivit

Lidé mají patrně vysokou motivaci pro to, aby v některých oblastech dosahovali výborných výsledků. Už v nejranějším dětství jsou totiž děti motivovány radostí z dosahování výsledků při ovládnutí vlastního těla. Někteří psychologové se zase domnívají, že klíčem k motivaci jsou vlastnosti osobnosti či projevy chování, které jsou pro daného jedince typické. Atkinson vymezil motivaci dosahovat úspěchu ze dvou úhlů pohledu, a to motivaci docílit úspěchu a druhý naopak motivaci vyhnout se neúspěchu. Každý z těchto úhlů pohledu je jiný a lidé mají většinou tendenci přiklonit se k jednomu z nich. Lidé motivovaní dosahováním úspěchu se snaží výkon vybrousit k dokonalosti a jsou zaměřeni na zvládnutí vytyčeného cíle, neobávají se neúspěchu a úspěch přisuzují vlastnímu úsilí. Když neuspějí, přisuzují to většinou nedostatečnému soustředění, malé snaze atd. Druhý typ lidí se zaměřuje spíše na zamezení neúspěchu, snaží se tady vyhnout náročným výzvám a raději se zaměří na snadno dosažitelné cíle. Obávají se toho, že by mohli neuspět a nemají rádi situace, v kterých je druhí hodnotí a při nichž by mohli selhat. Svůj neúspěch pokládají za ostudu a úspěch většinou připisují vnějším okolnostem např. štěstí nebo okolnostem zapříčiněným nedostatečným tréninkem. (Hayes, 2003, s. 172-173)

Jak uvádí Hájek, Hofbauer a Pávková (2008, s. 170): „Podmínkou aktivit v zájmových oblastech je vyvolat nebo zvýšit zájem účastníků, tj. uspokojit jejich specifickou potřebu – např. potřebu poznání, sdělení, sebevyjádření, seberealizace, uznání.“

1.2.1 Vnitřní motivace

Jak uvádí Hayes (2003, s. 173): „Vnitřně podmíněná motivace vychází z jedince samého. Jedná se např. o úsilí vynakládané na dosažení určitého osobního cíle.“

Vnitřní motivací rozumíme tendenci angažovat se v určitých činnostech ze zájmu kvůli nim samotným. Může to být ze zvědavosti, ze snahy naučit se něco nového či pro pocit radosti, že člověk může dělat něco, co ho baví. Na základě tohoto typu motivace člověk vykonává činnosti bez vnějších pobídek, bez očekávání nějaké vnější odměny. Jedinec je odměněn vnitřně, např. zajímavostí dané činnosti, údivem z objevování nového, pocitem hrdosti, že to nakonec dokázal apod. (Mareš, 2013, s. 287)

Vnitřní motivace je velmi mocnou hybnou silou. Například většina starších lidí, kteří začnou sportovat se takto rozhodnou právě na základě vnitřní motivace. Mají radost, že se naučí novou dovednost nebo je těší pocit, že jsou fyzicky zdatnější, přestože ví, že nedosáhnou žádných vrcholných výkonů. (Hayes, 2003, s. 173-174)

1.2.2 Vnější motivace

Mareš uvádí (2013, s. 287): „Vnější motivace je tendence provádět určité činnosti bez zájmu, bez vnitřního uspokojení z ní samotné.“

Jedinec, který provádí nějakou činnost na základě vnější motivace, většinou není zvědavý na to, co bude dělat a nemá snahu se něčemu novému naučit, proto musí být pobízen a přesvědčován někým jiným. Vnější odměnu tvoří pochvala, dobrá známka, absence problémů s učitelem či s rodiči apod. Dříve se předpokládalo, že jde o dva typy motivace, které se navzájem vylučují, ale nové výzkumy ukazují, že u jednoho jedince mohou fungovat oba typy motivace. Jeden může přecházet v druhý, mohou navazovat nebo mohou být přítomny oba najednou, proto je důležité, aby se s motivací pracovalo. (Mareš, 2013, s. 287 - 288)

Vnější motivace vychází z vnějších zdrojů, kterými může být např. snaha motivovaná slíbenou odměnou. Sport vytváří řadu příležitostí pro vnější motivaci, nabízí totiž důkazy úspěchu, jako jsou diplomy a tituly, medaile, poháry a další odměny. Taková ocenění jsou důležitou součástí sportu a naplňují děti dobrým pocitem z kvalitního výkonu. Někteří psychologové však namítají, že tato motivace není z dlouhodobého hlediska vhodná, protože pokud má jedinec docílit maximálního výkonu, musí do tréninku investovat spoustu času a úsilí a musí alespoň část motivace vycházet i zevnitř. Vnější motivace totiž nebývá při dlouhodobém úsilí dostatečně silná a je tedy potřebná i motivace vnitřní. Vnější odměny jsou však přínosem, a to především proto, že posilují vnitřní uspokojení z výkonu a podněcují jedince k další tvrdé práci. Psychologové sportu také zavedli pojem dosažitelné cíle,

jedná se o požadavek, aby individuální trénink a osvojování dovedností byly pevně strukturované. Když se lidé domnívají, že daného cíle lze skutečně dosáhnout, jsou ochotni vynaložit více úsilí. Pokud si naopak myslí, že cíle jsou zcela nerealistické, udrží si motivaci jen stěží. (Hayes, 2003, s. 173-174)

1.3 Profese pedagoga volného času

Pedagogický pracovník vykonává přímou výchovnou, přímou speciálně-pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost, a to přímým působením na vzdělávaného jedince, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání. Pedagogický pracovník může být zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, zaměstnancem státu, ředitelem školy, není-li k právnické osobě vykonávající činnost školy v pracovně právním vztahu nebo není-li zaměstnancem státu. Mezi pedagogické pracovníky řadíme i zaměstnance v zařízeních sociálních služeb, kteří vykonávají přímou pedagogickou činnost. Pedagogický pracovník musí být plně způsobilý k právním úkonům, musí mít odbornou kvalifikaci, být bezúhonný, zdravotně způsobilý a musí prokázat znalost českého jazyka. (ČESKO, 2004)

V oblasti výchovy ve volném čase se uplatňují především dvě profese, a to pedagog volného času a vychovatel. Ve střediscích volného času, v domech dětí a mládeže a v dalších institucích zájmového vzdělávání působí pedagogové volného času. V zařízeních věnujících se spíše zájmovému vzdělávání, jako jsou školní družiny, školní kluby, domovy mládeže či zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu působí pracovníci označovaní jako vychovatelé. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 130)

Zaměřili jsme se na střediska volného času a podobná zařízení poskytující zájmové vzdělávání, proto budeme dále používat termín pedagog volného času.

1.3.1 Osobnost pedagoga volného času

Výchova ve volném čase bývá označována jako neformální a hlavním znakem je požadavek dobrovolné účasti na výchovných činnostech. U pedagogů volného času je tedy žádoucí imponovat jako osobnost a umět motivovat jedince k činnostem. Na rozdíl od pedagogů působících ve školách, pedagog volného času nemá závazně stanoven obsah výchovy, je dán spíše rámcově nebo jako doporučení. Obsah si tedy stanoví pedagog sám, ale musí přitom respektovat základní pedagogicko-psychologické požadavky a brát v úvahu i přání

a potřeby vychovávaných jedinců. Z důvodu nestanoveného závazného obsahu se také liší hodnocení jednotlivců. Pedagog volného času dbá na individualitu, dosažené pokroky, snahu a radost z činnosti. Ve vztahu k dětem zaujímá roli učitele, instruktora, rádce, přítele a kamaráda. Při výchovném procesu pedagog volí především aktivizující metody a formy práce. Také prostředí, ve kterém tento proces probíhá je podle druhu činnosti velmi rozmanité a proměnlivé. To je příčinou značných nároků na pedagogické dovednosti pracovníků. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 131 – 132)

Požadované znaky osobnosti můžeme rozdělit do tří skupin. První skupinou jsou pozitivní obecně lidské vlastnosti, druhou pak vlastnosti obzvláště důležité pro pedagogy a do třetí skupiny zařazujeme specifické požadavky na vychovatele a pedagogy volného času. Pedagog by měl mít dobrou úroveň poznávacích procesů, tedy dobrou paměť, pozornost, schopnost prožívat a ovládat své emoce a z charakterových vlastností by měly převládat ty kladné, např. altruismus, spravedlivost, pracovitost, sebeovládání atd. Dále by měl mít patřičné vědomosti, dovednosti a návyky, příslušné schopnosti, inteligenci, být tvořivý, mít žádoucí názory a postoje a především schopnost vychovávat. Je však samozřejmé, že takto ideální člověk neexistuje, ale důležité je, aby si jedinec své silné i slabé stránky uvědomoval a byl schopen s nimi pracovat. Podmínkou úspěšného vykonávání pedagogické profese jsou tedy rysy osobnosti jako je empatie, komunikativnost, umění naslouchat, potěšení z komunikace s lidmi, přiměřená míra dominantnosti, zvládání náročných situací, nekonfliktnost, stabilita, optimismus i zdravý skepticismus, převaha kladných emocí, pozitivní vztah k lidem, zájem o jejich osudy a radost ze vzájemného kontaktu. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 132-133)

Hájek, Hofbauer a Pávková (2008, s. 134) také uvádí: „Je možné uvažovat o vlastnostech, které jsou pro pedagogy, kteří pracují s lidmi ve volném čase zvláště žádoucí:

- schopnost přizpůsobovat se proměnlivým podmínkám a řešit nečekané situace;
- aktivita, iniciativa, průbojnost, schopnost prosazovat své názory a požadavky;
- tvořivost, nápaditost, fantazie;
- hravost, radost ze hry;
- smysl pro humor;
- fyzická zdatnost, dobrý zdravotní stav;
- příjemný vzhled a přiměřená úprava zevnějšku;

- pochopení pro věkové zvláštnosti i při práci s věkově heterogenními skupinami;
- zvládání dovedností a technik účinného jednání.“

Při určení typu pedagoga volného času můžeme použít Caselmannovo dělení, které rozlišuje logotropa a paidotropa. Pedagog, který by se dal zařadit jako logotrop je orientován především na obor svého zájmu, zatímco paidotrop se orientuje spíše na žáka, jeho výchovu a formování osobnosti. Caselman také ve své teorii uvádí autoritativní a sociální typ pedagoga, kdy autoritativní pedagog se snaží mít nad výchovným procesem absolutní kontrolu a být výraznou autoritou a sociální typ se mění z pozice pedagoga do pozice přítele, kamaráda a snaží se nasměrovat jedince k samostatnosti a ovlivňuje jejich práci spíše organizačními zásahy. (Janiš, 2009, s. 55-56)

Spousta (1997 cit. podle Janiš, 2009, s. 55) udává následující tabulku, kde je rozpracována osobnost pedagoga volného času:

Tabulka 1 Osobnost pedagoga volného času

Osobnost pedagoga volného času				
<i>Předpoklady</i>	biofyzické	psychické		
		axiologické (hodnotové)	Gnozeologické (vědomostní)	Praxeologické (činnostní)
<i>Zasahovaná stránka osobnosti</i>	somatická	emoční	intelektuální	volní
<i>Formativní elementy</i>	- tělesné zdraví - fyzická zdatnost a odolnost - normální funkce a pohotovost smyslových orgánů	- vlohy - schopnosti - nadání - vlastnosti: temperamentové, povahové, charakterové	Teoretické vzdělání a rozhled: všeobecné odborné filozofické psychologické sociologické pedagogické	Praktické dovednosti: - empatické - komunikační - projekční - operační - diagnostické - prognostické
<i>Získávají jsou</i>	cvičením	výchovou	vzděláním	výcvikem
<i>Externě se projevují jako</i>	tělesná konstituce	povaha	vzdělání	chování
<i>Profilace osobnosti</i>	osobnostní		vzdělanostní	dovednostní
<i>Vypovídající o pedagogovi</i>	jaký je		co ví	co umí

Společenské hodnocení jednotlivých pedagogických profesí je různé, objevují se však tendence vyššího hodnocení učitelů na vyšších stupních škol a učitelů, kteří se zabývají prací s nadanými dětmi, a to především z hlediska významnosti a společenského postavení těchto pedagogů. I když je u některých pedagogických profesí uznávána jejich náročnost a význam, stejně jsou poněkud podceňované. Morální a ekonomické ohodnocení práce pedagogů tedy mnohdy bývá v rozporu. Všichni pedagogové se ale podílejí na utváření osobnosti vychovávaných a každá oblast výchovného působení má svůj význam. Proto jsou rozpory a projevy netolerance mezi jednotlivými pedagogickými profesemi škodlivé a nežádoucí. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 130-131)

1.3.2 Profesní příprava

Vzdělávání pedagogů probíhá ve dvou fázích: profesní příprava a různé formy dalšího vzdělávání. Další vzdělávání pedagogů lze charakterizovat jako celoživotní rozvíjení profesních kompetencí, které navazuje na předchozí profesní přípravu. Jde o všechny aktivity, které slouží ke zdokonalení a rozšíření svých znalostí, dovedností a rozvíjení profesních postojů a profesní zdatnosti. Tato fáze dalšího vzdělávání je často označována jako profesní rozvoj a lze ji ještě členit na profesní zdokonalování vlastní učitelkou praxí, samostudium a další vzdělávání učitelů. (Průcha, 2009, s. 413)

Pedagogové volného času, kteří vykonávají přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání ve školách a školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, mohou získat kvalifikaci formou vysokoškolského vzdělání získaného studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd, vyššího odborného vzdělávání, tedy akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru s pedagogickým zaměřením nebo prostřednictvím středního vzdělání s maturitní zkouškou v oboru s pedagogickým zaměřením. Pedagog volného času může získat kvalifikaci také prostřednictvím vysokoškolského, vyššího odborného či středního vzdělání s maturitní zkouškou v jiném oboru, ale zároveň vzděláním v programu celoživotního vzdělávání zaměřeném na pedagogiku, které uskutečňují vysoké školy, či studiem pedagogiky. (ČESKO, 2004)

Zájem o studium pedagogiky je stále vysoký a např. v roce 2006 bylo na české pedagogické fakulty přijato 30 – 61 % z počtu studentů, kteří se podrobili přijímacímu řízení. Mezi zájemci každoročně převažují ženy, což posiluje stále přetrvávající feminizaci učitelké profese. Studenti pedagogiky častěji pocházejí z rodin střední třídy, v menším počtu mají

rodiče s vysokoškolským vzděláním. Začínající pedagogové se neseťkávají vždy s optimálními podmínkami při uvedení do výkonu profese a mnoho z nich prožívá tzv. šok z reality. Proto možná také velká část absolventů pedagogických oborů každoročně nenašupuje do školství, ale volí zaměstnání v jiných sektorech trhu práce. (Průcha, 2009, s. 398)

1.4 Požadavky na realizaci výchovy ve volném čase

Jak uvádí Průcha (2009, s. 503): „Zájmové vzdělávání lze v nejobecnějším pojetí definovat jako systém krátkodobých i dlouhodobých organizačních forem, které umožňují edukační, rekreační, poznávací a tvůrčí volnočasové aktivity účastníků, realizované neformálním i informálním způsobem a směřující k saturaci jejich individuálních zájmů, k rozvoji a kultivaci osobnosti a k celkovému zlepšení kvality života jedince.“

Zájmové aktivity mohou být realizovány formou pravidelné činnosti (zájmové útvary) nebo příležitostných činností (exkurze, besedy, soutěže). Zařízení věnující se aktivnímu využití volného času vytvářejí podmínky jak pro skupinové činnosti v zájmových útvarech, tak pro individuální uspokojování zájmů. Zájmové činnosti mohou být nabízeny v organizované formě, s pedagogickým vedením nebo jako spontánní aktivita prostřednictvím využití prostor jako jsou čítárna, herna, otevřená internetová pracovna atd. (Pávková, 2002, s. 99)

Jak uvádí Pávková, Pavlíková a Hrdličková (2002, s. 46): „Pro úspěšné pedagogické působení bylo formulováno několik pedagogických zásad, což je souhrn požadavků, pokynů a zkušeností, jejichž respektování vede k efektivitě pedagogického procesu.“

Mezi požadavky na realizaci výchovy mimo vyučování lze zařadit i obecné zásady a principy, vztahující se ke všem oblastem výchovy. Mezi tyto patří především principy formulované Komenským, mezi které patří například postup od blízkého k vzdálenému, od jednotlivého k obecnému, od známého k neznámému. Významné jsou i obecné pedagogické zásady, a to zejména zásady názornosti, cílevědomosti, soustavnosti, přiměřenosti, aktivity, trvalosti a vyzdvihování kladných rysů osobnosti. Specifické požadavky, které se zaměřují na výchovu ve volném čase, jsou ve starší literatuře definovány jako principy výchovy mimo vyučování. Mezi tyto principy patří: princip pedagogického ovlivňování volného času, princip jednoty a specifčnosti vyučování a výchovy ve volném čase, princip seberealizace, pestrosti a přitažlivosti činností, zájmovosti a zajímavosti, princip dobrovol-

nosti, odpočinkového a rekreačního zaměření, citlivosti a citovosti, orientace na sociální kontakt a princip kvality a evaluace. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 76))

Pedagog volného času by tedy měl realizovat výchovu tak, aby jednotlivé kroky na sebe navazovaly a směřovaly ke splnění dlouhodobého cíle. Výchovné složky by se měly prolínat, doplňovat a postupovat od jednoduššího ke složitějšímu. Pedagog nesmí zapomínat na správnou motivaci a musí vybírat aktivity, které jsou přiměřené jak fyzické, tak mentální vyspělosti účastníků a do kterých se zapojí všichni žáci. Při jednotlivých činnostech je vhodné děti povzbuzovat a patřičně ocenit, protože uznání zvyšující sebevědomí je nejlepší motivací k dalším činnostem. (Pávková, Pavlíková a Hrdličková, 2002, s. 47)

V dnešní době k těmto pedagogickým požadavkům přibývají i požadavky, které vyplývají z podmínek práce. Patří mezi ně požadavek efektivity, kdy jde o co nejlepší využití peněz, času, prostoru a lidí. Jde o dosahování cílů pomocí přiměřených prostředků, racionálně a hospodárně. S tím souvisí také požadavek kvality a evaluace, který se zaměřuje na hodnocení dosažení stanovených cílů, prokázání výsledků své činnosti a hospodárného využívání zdrojů. Vnitřní evaluaci, tedy zhodnocení své vlastní práce provádějí pracovníci sami a vnější evaluaci provádějí nadřízené orgány nebo zřizovatel. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 78-79)

1.4.1 Struktura schůzky zájmového útvaru

Organizovaná forma zájmové činnosti dává větší příležitost pro zvyšování odborných vědomostí, dovedností a návyků tím, že se uskutečňuje plánovitě, systematicky pod vedením odborných pracovníků. Může se odehrávat ve dvou základních podobách: prezenční skupině a disperzní skupině. Prezenční skupinu tvoří stálý okruh účastníků na základě jejich osobního zájmu. Často se mezi těmito členy vytváří bližší vztahy založené na přátelství, pomoci a soudržnosti. Pro prezenční skupinu jsou typické útvary, jako je zájmový kroužek, sportovní oddíl, hudební, taneční nebo divadelní soubor atd. Disperzní skupina je založená na individuálním členství samostatně pracujících jedinců, kteří se nemusí osobně poznat. Pro tuto skupinu se organizují různé přednášky, vydávají časopisy atd. Jde například o svazky a odborné společnosti. (Kominarec, 2003, s. 48)

Schůzky zájmových útvarů vycházejí ze stejných principů i zásad pedagogiky volného času, proto má i jejich struktura společné jmenovatele. Schůzku můžeme rozdělit do šesti oddílů. Prvním je zahájení schůzky, které do činnosti přivádí určité soustředění a uklidnění.

V této části pedagog zjistí prezenci, a pokud je při ní důsledný, může mu pomoci i v odstranění pozdních příhodů, které jsou nežádoucí. Druhou částí je vytvoření společné atmosféry. Děti do kroužku přichází s různými zážitky, unavení nebo nesoustředění a vedoucí by měl zvolit činnost, která navodí společnou pracovní atmosféru např. rozhovor, improvizace. Tato část je důležitá především pro úspěch dalších činností, pokud ji vedoucí podceňuje, nedosahuje tak dobrých výsledků a musí vyvinout mnohem větší úsilí při práci s dětmi, z důvodu jejich nesoustředěnosti. Další částí je motivace činnosti, která může splývat i s předchozí částí, ale nikdy by neměla chybět. Pedagog by měl volit motivační prvky přiměřené věku a zájmu dětí i místním podmínkám. Čtvrtou částí schůzky zájmového útvaru je samotná činnost. Tato činnost zabírá nejdelší časový úsek a vedoucí by v ní neměl improvizovat, ale měl by mít rozmyšlené zadání, metodický postup a připravené pomůcky. Měl by dětem jasně a stručně vysvětlit zadání a ověřit si, zda účastníci pokynům porozuměli. Vedoucí by měl během schůzky řídit činnosti, korigovat a podněcovat a především dbát na bezpečnost dětí. Další částí je hodnocení. Pedagog by měl hodnotit především taktně, tak aby nesrážel sebevědomí dětí. Hodnocení by mělo být reálné a základem je zkvalitňování výkonů. Poslední částí schůzky je závěr, ve kterém vedoucí spolu s účastníky zhodnotí průběh a dosažené výsledky. Děti uklidí prostor a pomůcky a pro navození závěrečné dobré nálady může vedoucí použít kolektivní hru. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 173-174)

1.4.2 Evaluace a hodnocení zájmové činnosti

Macek uvádí definici pojmu evaluace (2007, s. 69): „Evaluace znamená zjišťování a vyhodnocování dat charakterizujících pedagogický proces a jeho výsledky.“

Kolář et al. uvádí následující definici autoevaluace (2012, s. 18): Obecně lze vymezit jako hodnocení sebe sama, sebehodnocení, stanovení hodnoty vlastní činnosti. V oblasti vzdělávání analýza skutečností, faktů souvisejících s efektivností výsledků vzdělávacích institucí, útvarů, organizací i konkrétních účastníků vzdělávacích procesů, které provádí sama vzdělávací instituce nebo její pracovník.“

Zařízení může provést vnitřní evaluaci, a to vlastními prostředky, a mluvíme tedy o autoevaluaci. U školských subjektů může hodnotit Česká školní inspekce nebo zřizovatel, jedná se tedy o evaluaci vnější. Hodnotící subjekty mohou zjišťovat informace prostřednictvím pozorování, rozhovorů, dotazníků, ankety, rozborem dokumentace, hospitací atd. Kritéria,

podle kterých evaluace probíhá, jsou stanovena jak státem (zákony, pravidla, apod.), rodiči (jejich požadavky a očekávání) a účastníky (jejich očekávání), tak samotným zařízením, které si je stanovuje na základě cílů, pravidel, výsledků atd. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 179)

Česká školní inspekce získává a analyzuje informace o vzdělávání dětí, o činnosti škol a školských zařízení a sleduje a hodnotí efektivnost vzdělávací soustavy. Dále zjišťuje a hodnotí podmínky, průběh a výsledky vzdělávání, naplnění školního vzdělávacího programu, kontroluje dodržování právních předpisů a vykonává kontrolu využívání finančních prostředků státního rozpočtu. (Macek, 2007, s. 8)

Při autoevaluaci nejprve zařízení vymezí předmět hodnocení, tedy co chce zjišťovat, poté si určí metody, tedy jakým způsobem bude informace získávat, stanoví si kritéria pro hodnocení a vybere si evaluační nástroj, pomocí kterého bude hodnotit. Dále následuje vlastní zjišťování, vyhodnocování (analýzy, diskuze, interpretace) a vypracování závěrů a opatření ke zlepšení. Cílem autoevaluace je zlepšení kvality pedagogické práce a její atraktivita. Výsledky by měly zjistit především do jaké míry se instituci daří plnit stanovené cíle, jaké jsou silné a slabé stránky zařízení a jak účinná jsou přijímaná opatření. (Macek, 2007, s. 69 - 70)

Jak uvádí Průcha (2009, s. 381): „ V oblasti volného času se setkáváme nejenom se zajímavým spektrem různých metod, které aktivizují účastníky (hra, skupinová kooperace, animace, zážitky různého druhu, outdoorové aktivity apod.), ale sama edukace probíhá v různých prostředích (v lese, na horách, u řeky, na moři, v prostředí tábora, na ulici apod.). Aktéři rozmanitých činností pak konstruují své poznatky, zkušenosti, postoje apod. na základě vlastních prožitých aktivit, na základě sebereflexe, sebepoznání apod.“

Celková spokojenost člověka se považuje za výsledek snahy naplnit své osobní hodnoty a životní styl. Předpokládá se, že celková spokojenost souvisí především se spokojeností v těch oblastech, jež jedinec sám hodnotí jako důležité. Při hodnocení spokojenosti se vychází z různých oblastí života, mezi které patří i trávení volného času. (Matoušek et al., 2013, s. 225)

Půček, et al.(2009, s. 7) uvádí definici spokojenosti jako: „...vnímání toho, do jaké míry byly splněny jeho požadavky (nebo představy, očekávání) na situaci, kterou prožívá nebo

na službu, která je mu poskytována. Odpovídá-li skutečnost jeho očekávání je spokojen, není-li jeho očekávání z větší míry naplněno, je nespokojen.“

Děti, které navštěvují zájmové útvary, očekávají, že budou mít možnost seberealizace ve spolupráci s ostatními. Vedoucí by proto měl vytvořit podmínky, které podporují rozvoj individuálních schopností každého účastníka a měl by používat podněcujících metod, a to jak při motivaci činnosti, tak při průběžném a závěrečném hodnocení. Hodnocení dětí by mělo být především taktní, nesrážející sebevědomí dítěte. Vedoucí by neměl chválit každý výkon, ale přistupovat k hodnocení s reálným pohledem. Měl by nalézt dílčí zdařilou část nebo postup a povzbudit jedince do další činnosti. V zájmových útvarech by měla být oceňována především snaha a postup. (Pávková, 2002, s. 100)

1.4.3 Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví

Pedagog volného času, který se věnuje volnočasovým aktivitám s dětmi, mládeží či dospělými, by měl věnovat velkou pozornost otázkám bezpečnosti a ochrany zdraví. Je samozřejmé, že ne vždy se podaří úrazu zabránit, ale rizika by měla být co nejméně eliminována. Pedagog by se především neměl pouštět do aktivit, které nezná nebo pro ně nemá oprávnění. Neměl by přeceňovat síly účastníků a měl by znát jejich úroveň. Dalším požadavkem pro zajištění bezpečnosti je volba vhodného prostoru pro realizaci zájmových aktivit. Vedoucí by také měl volit atraktivní aktivity, které nejsou pro děti příliš jednoduché nebo naopak příliš těžké. Měl by dbát na odpovídající oblečení dětí a na užívání ochranných pomůcek. Pedagog se musí věnovat i estetickým a zdravotním doplňkům, jako jsou náušnice, piercing apod., které mohou při aktivitách být příčinou zranění. Vedoucí by neměl podceňovat žádný úraz a měl by znát zásady první pomoci. Do kroužků by měl zařazovat aktivity na místech, kde bude dominovat zábava a hra, a ne množství bezpečnostních zákazů a příkazů. (Janiš, 2009, s. 45-46)

Při zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví by měla zařízení vycházet z obecně platných předpisů a zároveň mohou využít Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 37 014/2005-25 ze dne 22. 12. 2005 k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Tento pokyn není závazný, ale může posloužit jako vzor. Všechna školská zařízení musí také vést evidenci úrazů dětí a vyhotovit a zaslat záznam

o úrazu stanoveným orgánům a institucím. Podrobnosti o evidenci úrazů lze najít ve vyhlášce číslo 64/2005 Sb., o evidenci úrazu dětí, žáků a studentů. (Macek, 2007, s. 11)

2 SPORT A VOLNÝ ČAS

Klimtová uvádí jako nadřazený pojem tělesné výchově, sportu a dalším pojmům, tělesnou kulturu. Chápe ji jako jednu ze sfér mnohostranné lidské činnosti, ve které vstupujeme do interakce se společenským a přírodním prostředím a která se významně podílí na formování biologické a sociální stránky osobnosti a prohlubování mezilidských vztahů. Základní funkcí tělesné kultury je působení na zdraví, na formování a zdokonalování tělesného a pohybového vývoje, duševního, mravního a celkového rozvoje osobnosti a uspokojování zájmů o pohybovou aktivitu. Základními složkami tělesné kultury jsou: tělesná výchova, sport a tělocvičná rekreace. Pod pojem tělesná výchova řadíme složky výchovy, vyučovacího předmětu i obsahu činnosti v zájmových organizacích i v rodinách, tedy i sportovní kroužky v zařízeních pro volný čas dětí a mládeže. Výchova tělesná, ke zdraví a zdravému životnímu stylu zajišťuje fyzický rozvoj jedinců, který významně působí na jejich fyzické i duševní zdraví, které je výsledkem i předpokladem zdravého životního stylu. (Malach, 2007, s. 48)

Postavení sportu v české společnosti je charakteristické především zaměřením na výkonnostně orientované úrovně sportu, kde jde o výkon, vítězství, rekordy a materiální profit. Podporované je zde sice i masové sportování na půdě rekreačních volnočasových aktivit, ale stále zůstává spíše na okraji ekonomického, politického a kulturně výchovného zájmu. Nabídka sportovních zážitků roste, ale stále není masovou záležitostí pokrývající všechny vrstvy obyvatelstva stejnou měrou. Přibývá čím dál více cyklistických stezek, které jsou hojně využívány jak cyklisty, tak vyznavači kolečkových bruslí. Movitější lidé si mohou zajít do fitcentra či navštívit plavecký areál a v zimě je možné vyzkoušet některý z lyžařských areálů. V masovosti a kvalitě sportování české společnosti však nepochybně hraje roli ekonomické hledisko, úroveň vzdělání, hodnotová orientace, zdravotní stav, místo bydliště, rodinné poměry a řada dalších faktorů. Výzkumy z roku 2002 sice potvrzují, že sport a jeho aktivní provozování mají dobrou pozici v naší společnosti, občané si důležitost sportu uvědomují, ale značná část populace svůj názor prakticky neuskutečňuje formou pravidelného sportování. Pouze jedna třetina respondentů uvedla, že se pravidelně, alespoň jednou týdně, věnují sportovní aktivitě. Nepravidelným sportovním aktivitám, zároveň méně než jednou týdně, se pak věnuje pouze jedna pětina dotazovaných. (Sekot, 2006, s. 193-194)

2.1 Vznik a rozvoj organizovaného sportu mládeže

Snaha o organizaci sportu mládeže odráží míru sociálního a kulturního rozvoje společnosti. Československo patřilo k zemím, které ve druhé polovině 19. století využívaly řadu mezinárodně sdílených tělovýchovných metod a rozvíjely tak mezi mládeží zejména tělesná cvičení. Tato cvičení byla praktikována především prostřednictvím Sokola či nábožensky orientovaného Orla. Na půdě školy byla mládež podněcována spíše k cvikům posilujícím svalovou kapacitu a pěstujícím sportovní a herní dovednosti. Postupně se však rozvíjelo chápání přirozené tělesné výchovy, což podpořilo sportovní soutěžení v plavání, lyžování, bruslení, atletice a her. Postupem času se objevují nové sporty, například od devadesátých let se i u nás rozvíjí sportovní subkultura skateboardu a snowboardu. (Sekot, 2006, s. 105 - 106)

Sokol neboli Česká obec sokolská patří mezi nejstarší organizace vzniklé na našem území. Zakladateli jsou Jindřich Fügner a Miroslav Tyrš, kteří se podíleli na vzniku první sokolské jednoty v Praze v roce 1862. Postupně se tyto jednoty začaly rozšiřovat a v roce 1871 již existovalo 106 jednot s asi 12 tisíci členy. Cílem této organizace nebylo kvalitní naplnění volného času, ale především idea výchovy rozumu k osvícenému vzdělání a výchova k vroucímu vlastenectví. Pomocí tělesné a branné výchovy mělo být dosaženo harmonického výchovného ideálu v duchu antické kalokagathie. Sokol se snažil o výchovu dokonalého jedince, který se stane základem silného, zdravého a mravného národního celku. Od roku 1882 byla pořádána veřejná tělovýchovná vystoupení - Sokolské slety. V období druhé světové války byla tato organizace rozpuštěna. Po válce byla činnost opět obnovena, ale odrážela se zde diferenciací politické situace. Po nástupu komunistické strany k moci byl Sokol roku 1952 zrušen a stal se součástí jednotného Československého svazu tělesné výchovy. Jeho činnost byla sice v roce 1989 znovu obnovena, ale tato organizace již nedosahuje v nových politických a společenských podmínkách takového postavení jako v období před druhou světovou válkou. (Němec et. al, 2002, s. 42)

Z historie organizovaného sportu v ostatních zemích stojí za zmínku například Německo, kde během války docházelo ke zneužívání sportu. Děti ve zvláštních internátních školách pro nacistickou elitu měly čtyřicet hodin tělesné výchovy týdně, zaměřené především na soutěžní plavání, atletiku, box, šerm a terénní cvičení vojenského charakteru. Spojené státy americké přispěly do historie organizovaného sportu mládeže hlavně v padesátých a šedesátých letech. Veřejní, soukromí i komerční sponzoři organizovali speciální programy pro

děti a mládež a poprvé na scénu sportovní přípravy vstupují rodiče, kteří v programové sportovní přípravě vidí nástroj rozvíjení schopnosti obstát na scéně celoživotní soutěže. Otcové vystupovali jako manažeři a trenéři, zatímco matky pečovaly o čistotu sportovního oblečení, připravovaly stravu a vozily své děti na tréninky a soutěže. (Sekot, 2006, s. 105)

Do procesu organizovaného tělesného rozvoje dětí a mládeže je dnes zapojeno velké množství institucí. Velký význam zde má škola, ať už prostřednictvím vyučovací hodiny tělesné výchovy, nepovinné tělesné výchovy nebo kurzu plavání, lyžařských kurzů atd. Dále se zapojují například střediska volného času, sportovní oddíly, kluby i komerční sportovně zaměřené organizace (fit centra) apod. (Malach, 2007, s. 50 - 51)

Za specifickou kategorií organizovaného sportu mládeže je považován vysokoškolský sport, který se začal rozvíjet již od poloviny 19. století a k největšímu rozkvětu dnes dochází ve Spojených státech amerických. Nejprve šlo o fotbalová klání, ale později se institucionalizovaly na úrovni vyššího vzdělání i jiné sporty. Historie univerzitního sportu se však setkává i s negativními odezvami, a to například kritikou možnosti zneužívání studujících atletů k propagačním účelům, nesouladem mezi úrovní sportovních a studijních výsledků a neadekvátními odměnami sportovních univerzitních hvězd. Často dochází k tomu, že při výběru univerzity hraje větší roli sportovní věhlas než kvalita výuky, proto je téma univerzitních sportů v Americe velmi diskutované a probírané. (Sekot, 2006, s. 109)

2.2 Struktura sportovní aktivity ve volnočasových organizacích

Sportovní aktivity dětí by měly být organizovány především tak, aby co nejvíce děti cvičilo souběžně a byly tak odstraněny nežádoucí prostoje způsobené pasivním přihlížením. Další důležitou součástí je průběžná kontrola činnosti dětí, kdy by vedoucí měl dbát především na to, aby byly jednotlivé činnosti nacvičovány přesně a byly odstraňovány eventuální chyby a byl dodržován přiměřený pořádek a kázeň. (Perič, 2008, s. 55)

Základní struktura tělovýchovné jednotky se skládá ze čtyř základních částí. První část je nazývána jako úvodní, zahřívací část. Jejím cílem je rozehrát organismu pro snadnější zvládnutí dalšího zatížení. Obsahem úvodní části obvykle bývá seznámení s náplní hodiny, která souvisí s motivací k činnosti a různá lokomoční cvičení (chůze, běh, cval atd.). Činnosti by měly být pro děti zajímavé, ale ne příliš složité, aby vysvětlování pravidel příliš neoddalovalo začátek pohybu. Druhou částí je část průpravná, rozcvičení. V této části by

měl vedoucí zařazovat protahovací a uvolňovací cvičení, která uvolní klouby a protáhnou svaly a připraví tak jedince na další zatížení a složitější cvičení. Cviky v této fázi by měly vycházet z dalších činností, které následují. Třetí a hlavní část se dělí na část nácvikovou a výcvikovou. V nácvikové části se děti zaměří na osvojení a upevnění nové dovednosti, zatížení organismu, a tím zvýšení jejich kondice. Lze zde provést krátké opakování a nácvik nové dovednosti. Výcviková část je zaměřena na zvýšení intenzity pohybu a energetickou náročnost. Obsahem této části jsou tedy spíše cvičení dynamického charakteru s lokomocí, případně i s posilováním. Poslední částí je závěrečná část, která je zaměřena na uvolnění a protažení svalů a reflexi toho, co se v lekci dělo. V této části je možné zařadit před reflexi i klidnější činnost, jejímž cílem je spojit děti dohromady společným úkolem a zároveň zklidnit organismus. (Dvořáková, 2012, s. 25 - 124)

Z hlediska obsahu je vhodné, aby v prvních letech, kdy se jedinec se sportem teprve seznamuje, všichni účastníci nacvičovali stejný obsah, ale různou formou nebo rychlostí. V pozdějších letech už může dojít k rozdělení a ke konci dětského věku již může docházet k první diferenciaci v rámci dané specializace, např. ve fotbale obránci, záložníci, útočníci. (Perič, 2008, s. 56)

Pohybově zaměřené kroužky mohou být podobné tělesné výchově ve škole, ale odlišují se svým zaměřením, např. cvičení s hudbou. U dětí je vhodné volit různorodé činnosti, aby docházelo k rozvoji pohybové schopnosti všestranně. Pedagog volného času by měl hodinu vést tak, aby dodržoval posloupnost hodiny a dbal na pedagogické zásady a zásady bezpečnosti. (Borová et al., 1998, s. 109)

2.3 Význam aktivního sportu dětí a mládeže

Jak uvádí Hátlová (Kučera, Kolář a Dylevský, et al., 2011, s. 117): „Pohybové aktivity jsou vhodným prostředkem k získání kompetencí v oblasti osvojování nejen pohybových dovedností, intelektových poznatků, ale slouží především k získávání a ověřování vlastních zkušeností se sebou samým a v konfrontaci toho, co si myslím o své činnosti já a co si o mně a mé činnosti myslí ti, na kterých mi záleží.“

Základním procesem, vztahujícím se ke sportu dětí, je správná volba pohybové činnosti. Tato volba vychází především z optimálních předpokladů pro danou činnost a podmínek k provádění vybraného sportu (okolí a prostředí, v němž bude dítě danou aktivitu realizo-

vat). Často se v praxi setkáváme pouze se dvěma principy výběru. Prvním je hledání nejvhodnějšího dítěte pro ten daný sport. Organizace a sportovní kluby vybírají talentované jedince. Pro tyto organizace je sice tento proces výhodný, ale rozhodně není výhodný pro samotné dítě. Postupem času se snižuje počet talentů, v dospělosti dosáhne jen jeden z 10 000 na mezinárodní úroveň, z 1 000 pak jeden na národní výkonnost a poté ze sta jen jeden provádí tento sport jako celoživotní pohybovou aktivitu. Pro odpadlé jedince to však znamená nejen značné psychické trauma, ale také často i ztrátu vztahu ke sportu vůbec. Druhým principem výběru sportu, který je v praxi hojně využíván, je hledání vhodné sportovní aktivity pro toho kterého jedince. Tento výběr je vhodnější, protože zde dominuje potřeba dítěte nad zájmem klubů a organizací, ale může se zde negativně projevit postoj některých rodičů. (Kučera, Kolář a Dylevský, et. al, 2011, s. 77 - 78)

2.4 Specifika jednotlivých věkových skupin

Antropologické výzkumy dětí a mládeže, provedené v České republice jsou ve světě zcela ojedinělé. První rozsáhlý výzkum dětí a mládeže v českých zemích Rakouska-Uherska provedl lékař a antropolog Matiegka, který v roce 1895 antropologicky vyšetřil téměř 100 000 školních dětí ve věku 6 – 14 let a v roce 1927 poté výsledky publikoval. Pomocí uchovaných dat můžeme hlouběji analyzovat vývoj tělesných parametrů dětí a dospívajících, a to také v souvislosti i s některými socioekonomickými podmínkami. Další podobné studie byly provedeny až po období 2. světové války. Jednalo se o celostátní antropologický výzkum dětí a mládeže, který byl zaměřen především na zjištění zdravotního a výživového stavu populace a byl uskutečněn v roce 1951. Další studie pak navazovaly, a zatím posledním, šestým takovým výzkumem je výzkum z roku 2001. Výsledkem těchto antropologických průzkumů jsou aktualizované růstové grafy, které se používají při posuzování jejich přiměřeného růstu v souvislosti se způsobem výživy. U starších dětí jsou pak tyto grafy pomůckou při rozeznávání případných závažných poruch a onemocnění a také při diagnostice nadměrné hmotnosti, obezity či poruch příjmu potravy. (Průcha, 2009, s. 354)

Všechny sporty jsou považovány za příznivě prospívající k fyzickému i mentálnímu rozvoji dítěte. Již v raném věku si děti začínají hrát a soutěžit. Pomocí sportu se děti učí respektu k pravidlům, podporují rozvoj schopnosti soustředit se, učí se zodpovědnosti a budují si sebedůvěru. Být pedagogem, který vede sportovní aktivity je složitá činnost, která vyžaduje množství znalostí z různých oborů. V praxi se často stává, že s trénováním dětí začínají

po ukončení aktivní kariéry sportovci, kteří sice mají znalosti a schopnosti předvést základní dovednosti, ale chybí jim hlubší znalosti o přístupu k tréninku v dětském věku. Dítě se od dospělého liší v mnoha směrech, má jinou stavbu kostí, jinak mu pracuje srdce, jinak vnímá, jinak myslí a má jiné sociální vztahy. Proto je důležité při sportovních činnostech dbát na všechna tato hlediska. (Perič, 2008, s. 17)

2.4.1 Pohybové aktivity u dětí předškolního věku

Děti se v předškolním věku uvolňují ze závislosti na nejužším rodinném prostředí, mají svou vlastní minulost, poznatky, zkušenosti a jsou již samostatnou osobností. V tomto období dítě dospívá jak tělesně, pohybově a intelektově, tak citově a společensky. Osvojuje si hygienické, pracovní a společenské návyky, uspokojuje své potřeby a mezi nimi uspokojuje i potřebu pohybové aktivity. V průběhu tohoto období si dítě osvojuje náročnější pohyby, které vyžadují soustředěnou pozornost, vyšší míru koordinace drobných pohybů, a tím svalů a svalových skupin. Především se rozvíjí jemná motorika, díky tomu děti zvládají úkony sebeobsluhy a můžou vykonávat drobné pracovní činnosti. (Kučera, Kolář a Dylavský et al., 2011, s. 116)

U dětí předškolního věku je důležité poskytnout jim dostatečné množství prostoru ke spontánnímu pohybu a při organizované tělovýchově je důležitá pestrost a mnohostrannost. Z poznatků odborníků totiž plyne, že není vhodná předběžná specializace dítěte na jednu sportovní disciplínu. Dítě v tomto věku zvládá i náročnější úkony, jako je jízda na kole, hry s míčem a k velkému rozvoji dochází i v oblasti koordinace drobných svalů, kterou můžeme sledovat prostřednictvím kreslení, malování, modelování, zdokonalování se při sebeobslužných činnostech apod. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 84-85)

Děti v tomto věku využívají spontánní pohybové aktivity, které mají většinou herní charakter a které jsou řízené především emocionálním prožíváním. Po relativně vysoké aktivitě následují krátké relaxační přestávky, kdy si dítě samo zvolí, jak odpočívat. Děti předškolního věku jsou sice schopny učit se novým pohybovým strukturám, ale učí se samy pouze po tu dobu, dokud je činnost zajímavá, zvládají ji a přináší jim potěšení. Pokud činnost budeme prodlužovat, i když ji dítě odmítne, můžeme tím vytvořit negativní vazbu dítěte k této činnosti. Aby děti získaly k pohybu pozitivní vztah, který potrvá po celý jejich život, je potřebné jim pohyb nabízet ve vhodné míře, adekvátní náročnosti a v podnětném, neo-hrožujícím prostředí. Důležitou roli zde hraje i dopomoc. Pomocí rozkazů a příkazů se

totiž nemůže rozvinout schopnost samostatné volby a vědomí zodpovědnosti za své chování. (Kučera, Kolář a Dylevský et al., 2011, s. 116-117)

2.4.2 Pohybová aktivita dětí mladšího školního věku

Nástup do školy pro děti znamená velkou změnu. Náplní jejich života doposud byla převážně hra, ale nyní se objevuje řád, jasné časové vymezení povinností a s nimi spojené činnosti, a volný čas a s ním spojené volitelné činnosti. Pro socializaci v tomto období je charakteristické, že reakce na druhé děti má jiné vlastnosti než reakce na dospělé. Druhé děti jsou dítěti bližší, a to jak svými vlastnostmi a zájmy, tak sociálním postavením. Ve skupině vrstevníků se proto dítě může učit takovým důležitým sociálním reakcím, jako jsou spolupráce, soutěživost a pomoc slabším. Pro nácvik těchto dovedností vytvářejí vhodné prostředí právě situace spojené s pohybovými aktivitami. (Kučera, Kolář a Dylevský et al., 2011, s. 118)

V průběhu mladšího školního věku dochází také k intenzivním biologickým a psychologickým změnám. Tělesný vývoj je v tomto období charakterizován rovnoměrným růstem do výšky a hmotností dětí. Dochází také k plynulému rozvoji vnitřních orgánů, krevní oběh, plíce a vitální kapacita se průběžně zvětšují, ustaluje se zakřivení páteře atd. Vývoj mozku, jako nejdůležitějšího orgánu centrální nervové soustavy, je v podstatě ukončen již před začátkem tohoto období. Již na začátku tohoto období vzniká schopnost učit se novým pohybům. Nervové struktury sice stále dozrávají, ale nastávají dobré podmínky pro vznik nových podmíněných reflexů a po šestém roce je nervový systém dostatečně zralý i pro složitější koordinačně náročné pohyby. (Perič, 2008, s. 24)

Významně se během tohoto období zlepšuje hrubá i jemná motorika. Svalová síla je větší, pohyby jsou rychlejší a zlepšená je také koordinace pohybů celého těla. Důležité v tomto období je dbát na adekvátní zatížení dětí vzhledem k vývoji jejich organismu. Vývoj pohybových dovedností a znalostí nezávisí pouze na věku a genetických předpokladech, ale také na vnějších podmínkách, mezi které patří např. podpora. Rozdíly mezi dětmi jsou podmiňovány tím, jak jsou děti okolím, a to především rodiči, v tomto směru povzbuzovány. (Kučera, Kolář a Dylevský et al., 2011, s. 118)

V oblasti psychiky u dětí mladšího školního věku dochází především k přibývání vědomostí, rozvoji paměti a představivosti. Dítě má stále malou schopnost chápat abstraktní pojmy a dochází také ke zvyšování vnímavosti k okolnímu prostředí, která však může odvádět

pozornost a narušit tak provedení již osvojených dovedností. Důležitá je doba, po kterou se děti dokážou soustředit, trvá přibližně 4 - 5 minut, poté nastává útlum a roztěkanost. Také vůle je ještě slabě vyvinuta, dítě tedy nedokáže sledovat dlouhodobé cíle, a to především pokud má překonávat okamžité nezdary. (Perič, 2008, s. 24)

V mladším školním věku mají děti z pohybových činností stále ještě oblíbeny hry, ale roste u nich zájem o pohybové hry, které vyžadují obratnost. V tomto věku převládá radost z pohybové aktivity sama o sobě nad potřebou dosažení předem určeného cíle. Velký vliv na učení se pohybovým dovednostem má nápodoba. Na základě demonstrace a jednoduché instrukce se děti učí snadno a rychle novým pohybům. Děti si osvojují nejen celostní pohyby, ale začínají být schopny pohyb provádět i po částech a pak ho nacvičit v celku. Pozornost dětí ještě není dlouhodobá, proto je vhodné střídat individuální cvičení s důrazem na přesnost provedení s herními prvky, do nichž může být postupně přidáván soutěživý charakter. (Kučera, Kolář a Dylevský et al., 2011, s. 118)

2.4.3 Pohybová aktivita dětí staršího školního věku

Starší školní věk je charakteristický přechodem od dětství k dospělosti a dochází k značným biologickým, psychickým i sociálním změnám. Vysoké tempo těchto změn i jejich individuální průběh je způsoben činností endokrinních žláz a rozdílností v produkci jejich hormonů. Období staršího školního věku můžeme rozdělit do dvou fází, první je bouřlivé období prepubescence, které vrcholí přibližně kolem třináctého roku a poté následuje poněkud klidnější fáze puberty, končící kolem patnáctého roku dítěte. (Perič, 2008, s. 26)

Období prepubescence se vyznačuje především prvními náznaky pohlavního dospívání, zvláště sekundárních pohlavních znaků a výrazným růstem do výšky. Rozvoj pohybových dovedností je podpořen potřebou získávání nových znalostí a dovedností a dozrávající neurosvalovou koordinací. V tomto období je pro děti vhodné rozvíjet jejich obratnost a pohyblivost. Pubertu můžeme označit jako období pohlavního dospívání a nového začleňování osobnosti do společnosti. V tomto období ovlivňují motoriku velmi výrazně psychologické změny, které probíhají u dívek většinou dříve než u chlapců. Hodně změn je podmíněno primárně biologicky, ale významně je ovlivňují i psychické a sociální faktory. (Kučera, Kolář a Dylevský, et al., 2011, s. 119)

V období pubescence se růst neprojevuje na celém organismu rovnoměrně, proto mohou růstové změny negativně působit na kvalitu pohybů dítěte. Rychlejší růst také přináší vyšší

náchylnost ke vzniku některých poruch hybného ústrojí. Proto je tento věk dítěte důležitý pro formování návyků správného držení těla. Díky dobré rovnováze mezi procesy vzruchu a útlumu v centrální nervové soustavě dochází k rychlému upevňování podmíněných reflexů. Pro rozvoj rychlostních schopností zase vytváří dobré předpoklady plasticita nervového systému. Fyziologické změny zasahují mnoho orgánů a mají individuálně různé tempo, rozdílly se však na konci puberty srovnávají. Toto období je také charakteristické ustupováním těkavosti pohybu a nastupuje účelnost, ekonomičnost, přesnost a většinou i mrštnost provedení. Na vysoké úrovni je předvídaní vlastních pohybů a pohybů ostatních účastníků, pohybů náčiní atd. Pohyby, které se děti naučí v tomto období, jsou většinou pevnější než ty, které se naučí později v dospělosti. (Perič, 2008, s. 26 - 27)

Období staršího školního věku je také často nazýváno jako období druhého vzdoru, které je typické zejména zvýšenou kritičností k autoritám. V tomto případě však má velký význam výchova v předchozích letech. Záleží na vztahu mezi dospívajícími a dospělými, kteří jejich vývoj ovlivňují a jaký postoj dospělí k dětem zaujímají. Pokud dospělí dokážou respektovat věkové zvláštnosti dospívajících dětí, sami působí jako kladné vzory jednání a volí vhodné výchovné prostředky, nemusí se vzdor k autoritám projevovat příliš výrazně. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 91)

Psychický vývoj ve starším školním věku ovlivňuje především hormonální aktivita, která má vliv na vztahy a projevy dětí k sobě samým, k druhému pohlaví, ke svému okolí a může působit také na jejich chování ve sportovní činnosti. Po stránce rozumové se u dětí v tomto období objevují znaky logického i abstraktního chápání a rozvíjí se paměť. Dítě se dokáže soustředit delší dobu, zvyšuje se rychlost učení pohybových dovedností a snižuje se počet potřebných opakování. Dochází také k prohloubení citového života, pro něž bývá typická náladovost a nejistota. Děti začínají usilovat o samostatnost a vlastní názor a vznikají někdy i hluboké zájmy, které bývají základem příští volby povolání. V tomto období se také formuje vztah ke sportu jako činnosti, která může přinést silné uspokojení, které je však nutné věnovat plné úsilí a kterou nelze chápat jen jako nezávaznou hru. (Perič, 2008, s. 27)

3 VOLNOČASOVÉ INSTITUCE PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Volný čas je doba, kdy člověk svobodně volí a provádí činnosti, které mu především přinášejí radost, potěšení, zábavu a odpočinek. Mělo by se jednat o činnosti, které obnovují a rozvíjejí tělesné, duševní a někdy také tvůrčí schopnosti. Pod pojem volný čas tedy můžeme zařadit aktivity, jako jsou: odpočinek, rekreace, zábava, zájmová činnost, dobrovolné vzdělávání apod. U volného času dětí a mládeže je však z výchovných důvodů žádoucí jeho pedagogické ovlivňování. Většina dětí nemá dost zkušeností a poznatků, aby se v různých oblastech zájmových činností správně orientovaly. Z tohoto důvodu potřebují děti citlivé a nenásilné vedení a samozřejmě také vhodnou motivaci a pestrou nabídku činností, z nichž si dobrovolně vyberou. (Němec et al., 2002, s. 17)

System aktivit a institucí volného času chápeme jako součást sociální struktury, ale zároveň je také součástí politického uspořádání společnosti a mechanismu řízení celospolečenských procesů, které přispívají k jeho rozvoji. Politický systém pomocí zásad ústavy, systému státní moci, právního řádu, politických organizací a hnutí aj. ovlivňuje vznik, pojetí a podobu systému volného času dětí a mládeže. V posledních desetiletích se také rozvíjí působení systému aktivit a institucí volného času v mezinárodním rozměru, kdy jde jak o rozvoj spolupráce mezi jednotlivými státy, tak o činnost mezinárodních institucí. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 11 - 12)

3.1 Školská zařízení pro zájmové vzdělávání

Působení školy ve volném čase má dlouhodobé tradice, ale její činnost se začala více rozvíjet v průběhu demokratizace základního vzdělávání v 19. století. Ve francouzské škole se stávala součástí tělesná cvičení na vzduchu, při školách větších měst se zřizovaly zvláštní místnosti pro hry žáků, prostory pro jejich pobyt o přestávkách a pro zpracovávání domácích úkolů. Od druhé poloviny 19. století také rychle rostl počet školních knihoven a čítáren a počátkem 20. století byly na 70 % škol. Postupně byla budována školní hřiště, vycházely školní časopisy, na jejichž přípravě se podíleli samotní žáci a objevovaly se první pokusy o organizaci třídy a školy v přírodě. Nejpodstatnější změny však nastaly ve druhé polovině 20. století a aktivity volného času byly pochopeny jako způsob zapojování dětí a mladistvých do života školy, obce i společnosti. (Hofbauer, 2004, s. 67)

Volnočasové činnosti související se školou se uskutečňují ve školní družině, školním klubu a v zájmových útvarech (kroužky). K těmto aktivitám můžeme přiřadit i volitelné a nepovinné vyučovací předměty a ovlivňování a usměrňování individuální a skupinové činnosti jako např. sběratelství a žákovské projekty. V souvislosti se střední školou sem můžeme zařadit i domovy mládeže, které mohou být zřizovány jako součást škol nebo jako samostatné instituce. Další institucí, která spadá pod školská zařízení pro zájmové vzdělávání, jsou střediska volného času, která mají volnější charakter práce, méně připomínající školské prostředí. (Klapilová, 2000, s. 47-49)

Jak uvádí Hofbauer (2004, s. 66): „Od školy jako všeobecně rozšířené vzdělávací a výchovné instituce se očekává vytváření předpokladů pro úspěšný vstup příslušníků mladé generace do profesionálního, občanského i volnočasového života.“

3.1.1 Školní družiny

Školní družiny patří mezi nejčtenější školská zařízení výchovy mimo vyučování a zaměstnávají nejvíce vychovatelů. Školní družina nesmí být chápána pouze jako sociální služba, ale výchova ve školní družině je součástí nutné společenské reprodukce. Nejedná se o pokračování školního vyučování, ale tvoří pro děti ve dnech školního vyučování přechod mezi výukou ve třídách a pobytem doma. Školní družiny plní nejen funkci sociální, ale zabezpečují i odpočinek, rekreaci a zájmové činnosti dětí. (Hájek, Pávková et al., 2007, s. 9-10)

Školní družiny jsou nejčastěji zřizovány jako součást základních škol, ale mohou být založeny i jako samostatná zařízení, které slouží žákům jedné či více škol. Jsou určeny žákům prvního stupně základního vzdělávání a dělí se na oddělení, která se naplňují do počtu 30 žáků. Ředitel, s ohledem na zajištění dostatečné bezpečnosti žáků, stanovuje nejvyšší počet dětí na jednoho pedagoga, ale tento počet nemůže být vyšší než 30 žáků. Školní družiny jsou v provozu zpravidla ve dnech školního vyučování a o prázdninách, pokud není činnost družiny přerušena zřizovatelem. Základní formou činnosti jsou pravidelné činnosti, kdy se jedná o každodenní pedagogickou práci v odděleních s žáky přihlášenými k pravidelné docházce. Mezi další činnosti školní družiny patří příležitostné aktivity, kam řadíme akce určené pro více než jedno oddělení, případně pro rodiče či širší veřejnost (besídky, karnevaly, slavnosti atd.). Spontánní činnosti jsou neorganizované hry dětí před začátkem vyučování, při a po pobytu venku. Další z aktivit jsou odpočinkové činnosti, které plní psycho-

hygienické posláním a jsou zařazovány nejčastěji po obědě. Jednou z důležitých náplní práce školní družiny je také příprava dětí na vyučování. Je realizována formou vypracovávání domácích úkolů, ale také pomocí zábavného procvičování učiva či didaktických her a také formou získávání dalších poznatků v praxi a při praktických činnostech a průběžné činnosti školní družiny. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 144 - 146).

Školní družiny vznikly po druhé světové válce jako zařízení výchovy a péče o děti zaměstnaných rodičů a ve školním roce 2001-2002 bylo v 4 200 školních družinách 225 000 žáků. Podobně jako v České republice fungují tato zařízení i na Slovensku. V Senci jako sídle okresu, se za pomoci představitelů místní samosprávy uskutečnila okresní přehlídka výsledků činnosti školních družin. Od roku 2000 se také na některých základních a středních školách na Slovensku začala budovat školská střediska zájmové činnosti, která uskutečňují jak činnost příležitostnou, tak pravidelnou v zájmových kroužcích a také činnost veřejně prospěšnou (celoroční sbírky šatstva, hraček atd.). (Hofbauer, 2004, s. 76 - 77)

3.1.2 Školní kluby

Školní kluby jsou určeny žákům druhého stupně základní školy a žákům víceletých gymnázií, jejichž ročník odpovídá nejvýše devátému ročníku základní školy. Školní družiny a školní kluby mohou tvořit jeden organizační celek a mohou se podílet na společné činnosti. Základní činností školních klubů jsou zájmové aktivity realizované formou různých kroužků, příležitostných akcí a průběžnou nabídkou spontánních aktivit. Žáci se mohou přihlásit jak k pravidelné docházce, tak jen do některých kroužků. Školní klub bývá otevřen každý den školního vyučování popř. prázdnin. V menších obcích, ve kterých není zřízeno středisko volného času dětí a mládeže, může školní klub přebírat jeho funkci. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 147)

Školní kluby vycházejí z věkových zvláštností období dětí středního školního věku, a to zejména z větší samostatnosti dětí a vyhraněnějších zájmů. Sociální funkce těchto zařízení ustupuje do pozadí, což je zřejmě jeden z důvodů, proč klubů v současnosti ubývá. Kvůli ekonomickým problémům škol se kluby ruší a snižuje se tak možnost ovlivňovat volný čas pubescentů. (Němec et al., 2002, s. 22)

3.1.3 Střediska volného času

Jedná se o zařízení, která se zabývají především realizací specializovaných zájmových činností pod odborným pedagogickým vedením. Zájmovou činnost, kterou tato střediska organizují, můžeme rozdělit do 5 oblastí: společenské vědy, přírodní vědy, estetická výchova, technika, tělovýchova a sport. Střediska volného času také organizují příležitostnou zájmovou činnost ve formě soutěží, prázdninových akcí, táborů, zájezdů atd. (Němec et al., 2002, s. 22)

Střediska volného času rozdělujeme na dva typy, kterými jsou: dům dětí a mládeže, který uskutečňuje činnost ve více oblastech zájmového vzdělávání a stanice zájmových činností zaměřená na jednu oblast zájmového vzdělávání. Činnosti střediska volného času jsou určeny pro děti, studenty, pedagogické pracovníky a případně další osoby, a to bez ohledu na místo jejich trvalého bydliště a jiné podmínky. (ČESKO, 2005, s. 509)

Střediska volného času jsou právní subjekty. Některé činnosti provádí střediska volného času za úplatu, jejíž výši stanoví ředitel podle finanční náročnosti, atraktivity a dalších společenských zřetelů. Formy zájmového vzdělávání, které střediska nabízí, jsou stanoveny vyhláškou o zájmovém vzdělávání a patří mezi ně: zájmová činnost příležitostná (např. místní soutěže, cykly přednášek, divadelní představení atd.), pravidelná zájmová činnost, táborová činnost, osvětová činnost (odborná pomoc ostatním subjektům, pečujícím o volný čas dětí a mládeže v resortu školství, i občanským sdružením a sdružením pracujícím s dětmi a mládeží formou přednášek, seminářů, školení, kurzů atd.), individuální práce s účastníky vedoucí k rozvoji nadání (vytváření speciálních zájmových útvarů pro talentované jedince, individuální práce s dětmi mimo zájmové útvary atd.), nabídka otevřených spontánních aktivit (např. otevřená hřiště či sportoviště, čítárny, herny, internetové pracovníky) a organizace soutěží a přehlídek vyhlašovaných nebo spoluvyhlašovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 142 - 144)

Původně se střediska volného času dětí a mládeže objevovala ve formě domů pionýrů a mládeže a jejich činnost se rozvíjela především v druhé polovině minulého století. První zařízení tohoto typu vzniklo v Brně roku 1949. Postupně se tato střediska rozšiřovala a v roce 1966 bylo v České republice 145 těchto zařízení a 29 odborných stanic (mladých přírodovědců, techniků a turistů) a celkem zde působilo 750 pedagogických pracovníků.

V první polovině devadesátých let 20. století byla činnost těchto zařízení sice ohrožena, ale i přes dočasné potíže se tato střediska dále rozvíjela a v roce 1996 jich bylo 282 a později v roce 2003 byl jejich počet 291. V roce 1966 střediska uspořádala 581 prázdninových táborů, odborných soustředění a expedic, které trvaly déle než týden, a účastnilo se 38 700 zájemců, v roce 2003 to však bylo již 2 900 táborů a 88 600 účastníků. (Hofbauer, 2004, s. 86)

Počet středisek volného času se stále zvyšuje. Ve školním roce 2011 – 2012 byl celkový počet těchto středisek 302, jejich činnost zabezpečovalo 14 tisíc pedagogických pracovníků (z nichž více než 86 % bylo externích) a zájmové útvary navštěvovalo 254 800 účastníků. (ČESKO, ©2013)

3.2 Ostatní volnočasové organizace pro děti a mládež

Do aktivit zájmového vzdělávání se zapojují především školské instituce, ale mezi ostatní volnočasové instituce, které se také zabývají zájmovým vzděláváním, můžeme zařadit neziskové organizace (rozpočtové a příspěvkové organizace, nadace, církve, občanská sdružení, odbory, politické strany), komerční vzdělávací instituce (na komerčním základě mohou v oblasti vzdělávání dospělých působit i školy) a jednotlivé podniky, které organizují vzdělávání převážně pro své zaměstnance. (Průcha, 2009, s. 504)

Mezi státní instituce nabízející aktivní využití volného času dětem a mládeži řadíme nejen školská zařízení pro zájmové vzdělávání, ale také základní umělecké školy, jazykové školy a domovy mládeže. V resortu kultury zde působí muzea, galerie, knihovny, kulturní střediska atd., v resortu zdravotnictví lázně, sanatoria, léčebny atd. a v resortu sociálních věcí sem patří ústavy, nízkoprahové kluby, komunitní centra atd. V oddělení neziskových organizací zabývajících se výchovou ve volném čase působí čtyři typy organizací: občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy. Nejčastěji jsou však činná občanská sdružení, která se zaměřují na sportovní aktivity, kulturní činnosti, environmentální aktivity, technické činnosti atd. (Knotová, 2011, s.54 - 64)

3.2.1 Základní umělecké školy a jazykové školy

Základní umělecké školy nabízí aktivní využití volného času dětí a mládeže v oblasti neprofesionálních kulturních a uměleckých aktivit, a to především vzdělávání v hudebním,

tanečním, výtvarném či literárně dramatickém oboru. Tyto školy také připravují žáky pro studium učebních a studijních oborů na středních a vysokých školách uměleckého zaměření a na konzervatořích. Děti jsou vzdělávány hlavně prostřednictvím individuální výuky, což na ně může negativně působit kvůli absenci vazby s vrstevníky. Tento problém je však řešen pomocí formování hudebních a pěveckých souborů, hudebních skupin a dramatických útvarů, do kterých se mohou žáci zapojit. (Malach, 2007, s. 130)

Do studia v základní umělecké škole jsou děti přijímány na základě prokázaných předpokladů (přípravné studium) nebo talentových zkoušek. Vzdělávání se dělí na dva stupně a každý z nich je ukončen závěrečnou zkouškou, která probíhá formou absolventského vystoupení nebo vystavení výtvarných prací. Základní umělecké školy se především snaží podchytit umělecké nadání žáků a prostřednictvím dlouhodobého a systematického vedení jej dál rozvíjet. (Průcha, 2009, s. 99)

Jazykové školy jsou zvláštním typem organizace nabízející aktivní využití volného času. Nabízí totiž aktivity zaměřené pouze na jazykové vzdělávání. Mezi tato zařízení patří jen ty, které mají právo státní zkoušky. V roce 2010/2011 bylo v České republice takových škol 37 a absolvovalo je asi 9 200 osob. (Knotová, 2011, s. 59)

3.2.2 Neziskové organizace

Organizací, které sdružují děti a mládež, je v České republice mnoho. Mezi nejvýznamnější však patří např. Junák, Pionýr, Česká tábornická unie, Duha, Hnutí Brontosaurus a YMCA. Sdružení Junák vychází ze světového skautského hnutí, které bylo založeno ve Velké Británii. Skautské organizace můžeme najít ve více než 150 zemích světa a sdružují asi 16 miliónů skautů a 8 miliónů skautek. V České republice hnutí Junák – český skaut, založil A. B. Svojsík. Toto sdružení působí a vede děti i dospělé k rozvoji duchovní, mravní i tělesné zdatnosti. K dosažení těchto cílů směřuje prostřednictvím činností zaměřených na turistiku a pobyt v přírodě. Pionýr je organizací, která vznikla po vzoru sovětské dětské organizace v roce 1949 a navazovala na předválečné levicové organizace. Základním rysem byla především masovost a jednotnost. Současné sdružení Pionýr je definováno jako demokratické, dobrovolné, na politických stranách, hnutích a ideologiích nezávislé. Jeho cílem je osvětová, kulturně-výchovná, charitativní činnost a obhajoba a uspokojování zájmů a potřeb dětí a ostatních členů sdružení. (Malach, 2007, s. 132 - 134)

Činnost církví a náboženských společností směřující k výchově ve volném čase se rozvinula v 90. letech 20. století na základě zákona č. 3/2002 Sb. o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech). Tento zákon církvím a náboženským společnostem umožňuje vytvářet nabídku volnočasových činností pro všechny věkové a sociální skupiny. Činnosti zaměřené na děti a mládež jsou vytvářeny jak v průběhu školního roku, tak v období prázdnin formou příležitostných činností bez přímého členství, ale také formou pravidelných organizovaných aktivit. Často jsou činnosti orientovány na specifické cílové skupiny dětí či dospělých, např. sociálně znevýhodněné skupiny či zdravotně postižené jedince. Na počátku 90. let velmi bohatou činnost vyvíjely např. Salesiánské domy – střediska mládeže, jejichž zřizovatelem je Salesiánská provincie v Praze. Střediska neposkytují služby pouze věřícím, ale zaměřují se na výchovné působení a tvorbu nabídky volnočasových aktivit určených všem jedincům. Další organizací, která působí spíše na jižní Moravě a Českomoravské vysočině je občanské sdružení Kolpingovo dílo. Jeho zaměření je rozmanité, realizuje například terapeutické komunity, azylové domy, rodinnou výchovu a výchovu zaměřenou na volný čas dětí a mládeže. Činnosti jsou organizovány jak formou pravidelných zájmových aktivit a prázdninových aktivit, tak otevřenými nepravidelnými činnostmi. (Knotová, 2011, s. 64 – 65)

4 STŘEDISKO PRO VOLNÝ ČAS DĚTÍ A MLÁDEŽE ŠIPKA V KROMĚŘÍŽI

Střediska volného času existují dle vyhlášky č.74/2005 Sb. a ve většině případů mají formu příspěvkové organizace, v menší míře jsou pak zřizována církví či formou školské právnické osoby. Ojedinele pak můžeme nalézt střediska volného času realizovaná formou obecně prospěšné společnosti a společnosti s ručením omezeným. (Strašáková, ©2007-2014)

Středisko pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži je příspěvkovou organizací s právní subjektivitou od 1. 7. 1999. Tato organizace byla zřízena Městem Kroměříž, jako jedna z forem středisek pro volný čas podle zákona č.79/1985 Sb. o předškolních zařízeních a školních zařízeních ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o školské výchovné zařízení, které se zabývá výchovou mimo vyučování. (ŠIPKA)

4.1 Poslání a cíle organizace

Posláním tohoto střediska je především naplňování volného času dětí, mládeže a dospělých, primárně pak výchova k užitečnému trávení volného času. Prostřednictvím široké škály zájmových činností naplňuje jak výchovně-vzdělávací, tak rekreační funkci výchovy ve volném čase. Toto středisko pracuje celoročně, včetně sobot, nedělí a svátků. Součástí je i prázdninová činnost, která je zaměřena buď na specifickou zájmovou oblast, nebo má rekreační charakter. Činnost střediska volného času je určena nejen žákům školního věku, ale i mládeži, dětem předškolního věku a jejich rodičům a dalším zájemcům. Spolupracují i s ohroženými sociálními skupinami např. formou integrace handicapovaných osob, zapojení dětí z dětských domovů, spolupráci s azylovými domy v Kroměříži. Toto středisko nezapomíná také na úkoly v sociální prevenci a protidrogové politice. Středisko pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži jako státní školské zařízení plní státní zakázku v celospolečenském zájmu a vychází ze základních programových oblastí (technika, tělovýchova, turistika, společenské vědy, estetika, přírodověda, dopravní výchova, environmentální výchova atd.), které jsou přizpůsobeny konkrétním potřebám a zájmům obyvatel Kroměříže a spádových oblastí kroměřížského regionu. (Koncepce činnosti SVČ Šipka v Kroměříži)

Mezi hlavní cíle Střediska pro volný čas dětí a mládeže v Kroměříži patří:

1. Bezprostřední naplňování volného času, prostřednictvím výchovně vzdělávacích a rekreačních aktivit, tedy výchovou ve volném čase (uskutečňuje se převážně v pravidelné činnosti a v cyklických akcích).
2. Výchova k volnému času, která jedince obeznámí se zájmovými aktivitami tak, aby se v nich orientoval. Na základě vlastních zkušeností v různých oborech mu pomůže najít oblast zájmové činnosti, která ho bude uspokojovat a poskytne mu prostor k seberealizaci.

Středisko uplatňuje pedagogické zásady, a to pomocí zajímavosti, dobrovolnou účastí, dostupností a všeobecnou přístupností, diferencovaností, variabilitou a aktuální nabídkou. Jednotlivé činnosti jsou charakteristické dostupností (ve smyslu vzdálenosti i přístupnosti aktivit široké veřejnosti) a odborností (specializované zájmové útvary, práce s talentovanou mládeží, odborné kurzy pro učitele, metodická činnosti...). (Koncepce činnosti SVC Šipka v Kroměříži)

4.2 Nabídka poskytovaných služeb

Střediska volného času pracují na základě vlastních školních vzdělávacích programů, které vytváří ředitelé ve spolupráci s pedagogickými pracovníky zařízení. Na rozdíl od škol, nemají střediska k dispozici rámcový vzdělávací program.

V § 5 zákona č.561/2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon) je uvedeno, že: „Školní vzdělávací program pro vzdělávání, pro nějž není vydán rámcový vzdělávací program, stanoví zejména konkrétní cíle vzdělávání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání, podmínky přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání, včetně podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, označení dokladu o ukončeném vzdělání, pokud bude tento doklad vydáván. Dále stanoví popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek a podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví, za nichž se vzdělávání v konkrétní škole nebo školním zařízení uskutečňuje.“

Hlavními činnostmi, kterými se Středisko pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži zabývá, jsou pravidelné zájmové činnosti, příležitostné zájmové činnosti, práce s talentovanou mládeží, prázdninové činnosti, nabídka spontánních aktivit a odborná činnost.

Pravidelná zájmová činnost je organizována formou zájmových útvarů (kroužky, kluby, kurzy). Jsou realizovány většinou jednou za týden, a to po celý školní rok. Do této činnosti se zapojují děti všech věkových kategorií a v menší míře také dospělí. K pravidelným zájmovým činnostem slouží středisku vlastní budova s klubovnou, dílnami, učebnami, sálem a botanickou zahradou a pro náročnější sportovní činnosti si pronajímá tělocvičny na základních a středních školách. Některé zájmové útvary provozují svoji činnost v přírodě např. v loděnici.

Mezi příležitostné zájmové aktivity patří činnosti, při kterých středisko zviditelňuje svou existenci a snaží se zaujmout děti z okolí a postupně je získat pro pravidelnou činnost. Patří sem přednášky, výlety a exkurze, turnaje, závody, soutěže, přehlídky a kulturní programy. Obsah příležitostných činností se mění podle zájmu veřejnosti, ale některé získaly takovou oblibu, že přecházejí do trvalé nabídky příležitostných aktivit pořádaných tímto střediskem, a to například Indiánské dopoledne, Bludičková noc nebo Masopustní průvod městem. Do realizace příležitostných zájmových aktivit se zapojují jak rodiče dětí, tak praktikanti, externí pracovníci i interní zaměstnanci střediska.

V rámci práce s talentovanou mládeží se děti a mládež účastní speciálních zájmových útvarů nebo přehlídek a soutěží. Jedná se především o výtvarné a modelářské soutěže či divadelní a taneční přehlídky. Řadí se sem i odborná soustředění zaměřená na environmentální výchovu mládeže a samostatné výstavy realizované střediskem. V nabídce je i poradenská činnost pro přípravu žáků na talentové zkoušky a to především v oblasti keramické tvorby.

Prázdninová činnost je organizována pro děti a mládež v době prázdnin. Velmi oblíbená je forma příměstských táborů, které se liší svým zaměřením. V letošním roce nabízí například výtvarný, turistický, tanečně-sportovní nebo se zaměřením na hip hop. V nabídce nechybí i týdenní pobytový tábor, který se uskuteční v Bílých Karpatech. Středisko pro volný čas dětí a mládeže Šipka se snaží naplňovat sociální prevenci a umožnit účast na táborech dětem ze všech sociálních skupin obyvatel kroměřížského regionu. Na realizaci táborů se podílejí studenti pedagogických škol a fakult i rodiče dětí.

Nabídku spontánních aktivit využívají jednotlivci i skupiny účastníků, a to neorganizovaně, podle jejich zájmu. Mezi tuto nabídku patří např. dny otevřených dveří a výstavy (Vánoční výstava, Indiánská výstava atd.). Součástí nabídky spontánních aktivit je i botanická zahrada, která je vítaným rozšířením pro děti, mládež i dospělé návštěvníky.

Odborná činnost spočívá především v poradenské a metodické práci, která je realizována formou odborných seminářů pro pracovníky specializovaných zájmových útvarů a vychovatele družin na základních školách. Středisko spolupracuje s Vyšší odbornou školou pedagogickou a sociální a Střední pedagogickou školou v Kroměříži, a to hlavně formou získání praxe v tomto zařízení. (Základní formy činnosti SVC Šipka v Kroměříži)

5 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

V první kapitole jsme vymezili výchovu ve volném čase obecně a postupně jsme se zaměřili na pedagogiku volného času a vymezení funkcí výchovy mimo vyučování. Zařadili jsme sem také vymezení pojmů vnější a vnitřní motivace, se kterými budeme pracovat v praktické části. Dále se zabýváme profesí pedagoga, a to jak požadavky na jeho osobnost a vzdělání, tak zásadami, které by měl uplatňovat při realizaci výchovy ve volném čase a jak by měl zájmový útvar, který pedagog vede, probíhat. Vymezili jsme zde také hodnocení zájmových činností, a to jak hodnocení střediska formou evaluace a autoevaluace, tak hodnocení dětí pedagogy, a naopak hodnocení pedagogů a činností dětmi, což souvisí s vymezením spokojenosti, na kterou jsme se zaměřili ve výzkumu. Poslední část této kapitoly jsme věnovali požadavkům na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, které by měl pedagog volného času při realizaci zájmových útvarů dodržovat.

Druhou kapitolu už jsme zaměřili konkrétněji na sport ve spojitosti s volným časem dětí a mládeže. Uvádíme zde historické hledisko organizovaného sportu mládeže a poté se zabýváme tím, jak by měly sportovní aktivity ve volnočasových organizacích probíhat dnes. Zabýváme se i přínosem aktivního sportu dětí a mládeže a nezapomínáme i na definování specifík jednotlivých věkových skupin, a to jak v oblasti tělesného rozvoje, tak psychického a sociálního vývoje. Na základě těchto specifík by měl hodinu organizovat každý pedagog volného času.

Ve třetí kapitole se věnujeme volnočasovým institucím pro děti a mládež, a to jak školským zařízením pro zájmové vzdělávání, mezi které patří i střediska volného času, tak ostatním volnočasovým organizacím pro děti a mládež, tedy základním uměleckým školám a neziskovým organizacím.

V poslední kapitole jsme popsali činnost Střediska pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži, na kterém je založena celá praktická část práce. Vymezujeme zde nejen poslání střediska, ale také jeho dlouhodobé cíle a nabídku služeb, prostřednictvím kterých se snaží tyto cíle naplňovat. V praktické části této práce zjistíme, zda jsou děti s tímto zařízením spokojeny v oblasti sportovních zájmových aktivit, které jsou v této nabídce obsaženy.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 METODOLOGIE VÝZKUMU

V praktické části diplomové práce budeme zkoumat míru spokojenosti dětí se sportovními aktivitami ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži. Chtěli bychom zjistit, zda jsou děti v tomto středisku spokojeny a jak by se činnost v takto zaměřených kroužcích mohla zlepšit, a to nejen aby děti, které tyto kroužky navštěvují, více bavily, ale také aby inspirovaly i jejich kamarády, známé a třeba také rodiče, k návštěvě sportovně zaměřených kroužků.

6.1 Výzkumný cíl

Hlavním cílem práce je prozkoumat míru spokojenosti dětí se sportovními aktivitami ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži. Chtěli bychom zjistit, s čím jsou děti spokojeny a co dětem naopak nevyhovuje. Rádi bychom se zabývali tím, zda jsou děti spokojeny s jednáním pedagogů volného času, jejich přístupem a připraveností na výuku. Podle našeho názoru je to, jak se pedagog k dětem chová a jak s nimi jedná, zásadním činitelem v tom, zda jsou děti celkově s kroužkem spokojeny. Dalším důležitým faktorem, na který jsme se zaměřili, je spokojenost dětí s časovou dotací. Myslíme si, že je důležité nejen jak dlouho kroužek trvá, ale také v kolik hodin kroužek probíhá. Některé děti totiž mohou mít problémy s dopravou vzhledem k vzdálenosti volnočasového střediska od jejich bydliště či umístění školy a vyhovuje jim proto více pozdější čas. Některým dětem naopak vyhovuje spíše dřívější hodina, protože mají poté čas splnit si své úkoly do školy a věnovat se jiným činnostem. Chtěli bychom také zkoumat, zda jsou děti spokojeny s cenou sportovních kroužků. Spousta starších dětí si totiž kroužek platí ze svého kapesného, proto by měly mít prostor vyjádřit se i k této otázce. Mladší děti si sice kroužky neplatí samy, ale mohou vědět, zda je tento kroužek cenově náročný z informací od rodičů. Jako důležitou součást sportovních kroužků jsme zařadili také prostory, kde se odehrávají. Myslíme si, že je důležité nejen to, jestli středisko disponuje vhodnými prostory a pomůckami, ale jestli je také pedagogové s dětmi v kroužcích dostatečně využívají. Dalším faktorem, kterým bychom se rádi zabývali, je nabídka sportovních aktivit ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži. Chtěli bychom zjistit, zda jsou děti s touto nabídkou spokojeny a zda mají nějaké návrhy na jiné kroužky, které by v tomto středisku uvítaly. Cílem našeho výzkumu je také zjistit, co by se podle dětí mohlo změnit, aby se zlepšila kvalita a atraktivita sportovních aktivit v tomto středisku. Dále bychom rádi zjistili, zda spokojenost dětí s kroužky ovlivňuje to, zda se do kroužku přihlásily na základě vnější či vnitřní motivace. Z vlastní zkušenosti víme, že mnoho dětí si kroužek nevybere samo, ale spíše ho nasměrují rodiče. Proto bychom chtěli vědět, zda má tento faktor na spokojenost s kroužkem spíše negativní vliv, nebo si děti i přesto kroužek oblíbí a jsou s ním spokojeny.

ny. Chtěli bychom také zkoumat, zda se liší míra spokojenosti se sportovními kroužky u chlapců a dívek. Je možné, že některé kroužky jsou uzpůsobeny spíše pro chlapce a pro dívky by tyto kroužky mohly být náročné a naopak. Na závěr bychom rádi porovnali, zda spokojenost s náplní kroužku ovlivňuje to, zda si tento kroužek vybraly děti opakovaně a ví tedy, co je čeká, nebo jestli do kroužku chodí poprvé.

Cíle této práce tedy jsou:

- zjistit, do jaké míry jsou děti spokojeny s jednáním pedagogů volného času, jejich přístupem a připraveností na výuku
- prozkoumat, zda jsou děti spokojeny s časovou dotací jednotlivých sportovních kroužků
- zjistit, jestli dětem vyhovuje cena sportovních kroužků
- zkoumat, zda jsou děti spokojeny s prostory, ve kterých se sportovní kroužky realizují
- prozkoumat, do jaké míry jsou děti spokojeny s nabídkou sportovních aktivit ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži
- zjistit, co by se podle dětí mohlo změnit, aby se zlepšila kvalita a atraktivita sportovních aktivit a jaké jiné kroužky by děti v tomto středisku uvítaly
- prozkoumat, zda ovlivňuje míru spokojenosti s náplní a vedením kroužků to, zda se žáci do kroužku přihlásili na základě vnější či vnitřní motivace
- zkoumat, jestli se liší míra spokojenosti se sportovními kroužky u chlapců a dívek
- zjistit, zda ovlivňuje spokojenost dětí se sportovními kroužky to, zda si kroužek vybraly opakovaně nebo jej navštěvují poprvé.

6.2 Výzkumné otázky a hypotézy

Ke svému výzkumu jsme si stanovili následující výzkumné otázky, kterými bychom se chtěli dále zabývat:

1. Do jaké míry jsou děti spokojeny s jednáním pedagogů volného času, jejich přístupem k dětem a připraveností na výuku?
2. Jsou děti spokojeny s časovou dotací sportovních kroužků?
3. Jsou děti spokojeny s cenou sportovních kroužků?
4. Vyhovují dětem prostory, které středisko nabízí k realizaci sportovních kroužků?

5. Jsou děti spokojeny s nabídkou sportovních aktivit ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži a které další aktivity by v tomto středisku uvítaly?
6. Co by se podle dětí mohlo změnit, aby se zlepšila kvalita a atraktivita sportovních aktivit v tomto středisku?
7. Ovlivňuje spokojenost s náplní kroužků to, zda se žáci do kroužku přihlásili na základě vnější nebo vnitřní motivace?
8. Liší se míra spokojenosti se sportovními kroužky u chlapců a dívek?.
9. Ovlivňuje spokojenost dětí s náplní a vedení kroužků to, zda si kroužek vybraly opakovaně nebo poprvé?

V závislosti na 7., 8. a 9. výzkumné otázce, jsme si stanovili následující hypotézy.

Hypotéza H1: Děti, které se do kroužku přihlásily na základě vnitřní motivace, jsou spokojenější s náplní kroužků než děti, které se do kroužku přihlásily na základě vnější motivace.

Uvažujeme takto právě proto, že z vlastní zkušenosti víme, že spousta dětí se do kroužku nepřihlásí samo a přihlásí je například rodiče. Obzvláště u sportovních kroužků by se mohla objevit situace, kdy rodiče přihlásí dítě do kroužku z toho důvodu, aby mělo pohyb, ale dítě o tuto aktivitu nejeví zájem. Proto si myslíme, že děti, které se do kroužku přihlásí na základě vnitřní motivace, protože samy chtějí a do kroužku se těší, jsou pak s tímto kroužkem spokojenější než děti, které tento kroužek navštěvovat nechtěly, bylo jim jedno, jestli sem budou chodit a vůbec je nezajímá.

Hypotéza H2: Chlapci jsou se sportovními kroužky spokojenější, než dívky.

Tuto hypotézu jsme postavili na základě všeobecného mínění, že chlapci jsou obvykle sportovnější typy a jsou v tomto oboru aktivnější než děvčata. Proto by mnoho kroužků mohlo vyhovovat spíše chlapcům a pro děvčata být náročnější.

Hypotéza H3: Děti, které se do daného sportovního kroužku přihlásily opakovaně, jsou spokojenější než děti, které tento kroužek navštěvují poprvé.

Podle našeho názoru jsou děti, které kroužek navštěvují opakovaně, spokojenější především proto, že pokud by jim kroužek nevyhovoval, určitě by se podruhé nepřihlásily. Také tyto děti vědí, jak tento kroužek probíhá, mají nějaké zkušenosti, na které navazují a může pro ně být zábavnější zdokonalovat se v tom co už umí, než děti, které sem chodí poprvé, které se musí vše učit od začátku a teprve si na průběh tohoto kroužku zvykají.

6.3 Pojetí výzkumu

Cílem výzkumu je zkoumat míru spokojenosti dětí se sportovními aktivitami. Náš výzkum je zaměřen na konkrétní středisko, a to Středisko pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži. Toto středisko jsme si vybrali, protože máme s kroužky v tomto středisku zkušenosti, ať už z období návštěvy těchto kroužků v dětském věku, tak v současnosti z vedení kroužku. Dlouhodobě s tímto střediskem spolupracujeme a z pohledu pedagoga jsme s jeho činností velmi spokojeni. Protože bychom ve svém výzkumu chtěli porovnávat míru spokojenosti na základě motivace dětí tento kroužek navštěvovat, a také na základě pohlaví a zkušeností s kroužkem z minulosti, zvolili jsme kvantitativní pojetí výzkumu. Vzhledem k tomu, že máme s tímto volnočasovým střediskem osobní zkušenost a díky dobré spolupráci s tímto střediskem pro nás není problémem oslovit větší množství respondentů.

6.4 Výzkumný vzorek

Základní výzkumný vzorek v této práci tvoří děti a mládež navštěvující sportovní aktivity ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži, tedy 384 dětí. Vzhledem k tomu, že děti předškolního věku ještě neumí číst a psát, vyřadili jsme z výzkumu 3 kroužky, které jsou určeny právě předškolním dětem. Výzkumným souborem tedy je 332 dětí navštěvující 17 sportovních kroužků. Vzhledem k bezproblémové spolupráci se střediskem a pro zlepšení kvality výzkumu jsme se rozhodli oslovit všech 332 dětí.

Tabulka 2 Sportovní kroužky ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži

Kroužek	Počet dětí
Aerobic, 10 – 18 let	15
Aerobic, žáci 7 – 10 let	22
Florbal – mladší žáci 9-13 let	27
Florbal – od 14 let chlapi i děvčata	18
HIP HOP, žáci 12 – 18 let	34
HIP HOP, žáci 7 – 9 let	35
HIP HOP, žáci 9 – 11 let	28
Jóga pro dospělé i děti, pokročilí	3
Jóga pro dospělé i děti, začátečníci	5

Orientální tance, děvčata od 10 do 16 let	15
Plavání – žáci ZŠ, plavci	39
Show dance, žáci ZŠ od 8 let	24
Stolní tenis mírně pokročilí	10
Stolní tenis pokročilí	8
Stolní tenis začátečníci	11
Volejbal žáci od 11 let	18
Zumba, žáci ZŠ od 7 let	20
	332
Balónková tělocvična od 5 let	10
Přípravka aerobic, děti od 5 let	17
Florbal – přípravka 6 - 8 let	25
Celkem	384

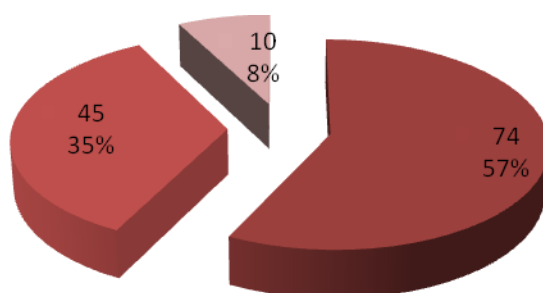
Návratnost dotazníků byla 62 %, odpovídalo tedy 206 respondentů. V následující tabulce uvádíme počty respondentů navštěvující sportovní kroužky, kteří nám vyplnili dotazník.

Tabulka 3 Rozložení respondentů dle kroužků

	Počet dětí celkem	Vyplnilo dotazník
Aerobic	37	23
Florbal	45	33
Hip hop	97	52
Jóga	8	7
Orientální tance	15	12
Plavání	39	15
Show dance	24	18
Stolní tenis	29	20
Volejbal	18	11
Zumba	20	15
Celkem	332	206

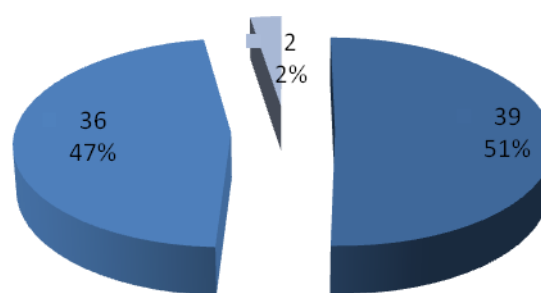
První otázka v dotazníku měla za cíl zjistit věkové složení respondentů. Nejpočetnější skupinou jsou respondenti ve věku mladšího školního věku, a to v počtu 113, druhou nejčastější odpovědí byl věk 13 – 15 let, v počtu 81, nejmenší zastoupení mají respondenti ve věku 15 – 18 let, a to 12. Druhá otázka se věnovala pohlaví respondentů. Výzkumu se zúčastnilo 129 dívek a 77 chlapců.

Graf 1 Věkové složení dívek

- mladší školní věk (7 - 12 let)
- starší školní věk (13 - 15 let)
- adolescence (16 - 18 let)

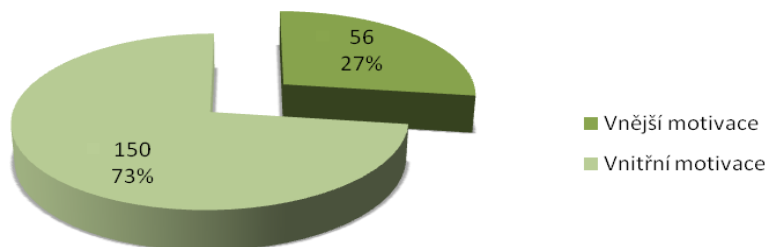
Graf 2 Věkové složení chlapců

- mladší školní věk (7 - 12 let)
- starší školní věk (13 - 15 let)
- adolescence (16 - 18 let)

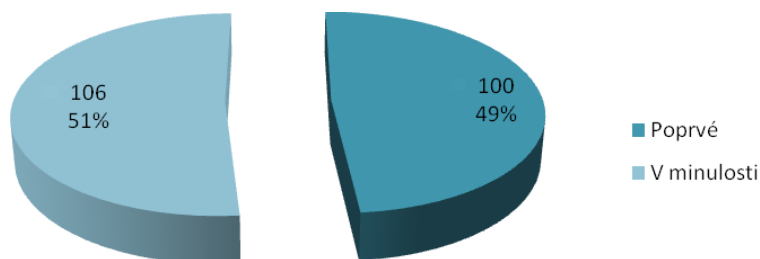
Ve třetí otázce dotazníku jsme se ptali na motivaci navštěvovat právě tento kroužek. Vnitřní motivace zde byla vyjádřena výroky: vybral jsem si sám, protože mě tato činnost baví, vybral jsem si sám, protože jsem chtěl zkusit něco nového a vybrali mi tento kroužek rodiče nebo někdo jiný, ale zeptali se mě, jestli by se mi tento kroužek líbil. Vnější motivace zde byla vyjádřena výroky: vybral jsem si sám, protože sem chodí kamarádi, vybral jsem si sám, protože mi rodiče řekli, že musím nějaký sport navštěvovat a kroužek mi vybrali rodiče nebo někdo jiný, ale já jsem do něj chodit nechtěl nebo kroužek mi vybrali rodiče nebo někdo jiný a bylo mi jedno, jaký kroužek mi vyberou. Jak je patrné z grafu, převažují zde respondenti, kteří navštěvují kroužek na základě vnitřní motivace, tedy 73 % a pouze 27 % dětí navštěvuje sportovní kroužek na základě vnější motivace.

Graf 3 Rozdělení respondentů dle typu motivace

Dalším kritériem, které budeme potřebovat k ověřování hypotéz bylo, zda děti navštěvují tento kroužek v letošním roce poprvé, nebo mají s touto aktivitou zkušenosti již z minulosti. Toto rozdělení respondentů bylo skoro vyrovnané a to v poměru 49 % dětí, které navštěvují kroužek v tomto roce poprvé a 51 %, které již tento kroužek navštěvovaly v minulosti.

Graf 4 Rozdělení respondentů dle zkušeností s kroužkem

6.5 Technika výzkumu

Výzkum byl realizován pomocí dotazníku. Myslíme si, že pro uvedený výzkum je tato forma nejvhodnější, protože zjistíme dostatečné množství informací a přitom pro děti není nijak obtížné otázky vyplnit. Dotazník jsme sestavili tak, aby jej děti pochopily, ale také abychom dotazované příliš časově nezatěžovali, abychom příliš neovlivňovali průběh jednotlivých kroužků. Dotazník obsahuje 31 otázek a skládá se ze tří částí. První část se zaměřuje na faktografické údaje, které jsou potřebné k určení hypotéz. Další část se skládá ze škálových otázek, kde budou mít děti za úkol zaznačit na škále od 1 do 5, do jaké míry s daným výrokiem souhlasí. Jedná se o otázky č. 5 – 27. Tyto výroky jsou rozděleny do

několika oblastí. První oblast se zabývá pedagogem a náplní kroužku. Děti budou hodnotit komunikaci s pedagogem, např. jestli jim vedoucí kroužku poradí, když potřebují, jestli s nimi jedná spravedlivě, a také zda je na výuku dobře připraven, jestli dětem vyhovují aktivity, které do hodin zařazuje a zda pro ně nejsou příliš fyzicky náročné. Další oblast je zaměřena na časovou dotaci kroužku, zde děti ohodnotí, jestli je pro ně kroužek dostatečně dlouhý a jestli se koná v pro ně vhodné dobu. Třetí oblast škálových otázek se zabývá cenou kroužku. V další části děti hodnotí prostory Střediska pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži, jejich vybavenost, čistotu apod. Poslední oblast otázek je věnována spokojenosti dětí s nabídkou sportovních kroužků v tomto středisku. V závěru dotazníku dáváme také dětem na vyjádření svých vlastních nápadů a myšlenek, a to prostřednictvím čtyř otevřených otázek.

6.6 Způsob zpracování dat

Zásadní informace jsme získali ze škálových otázek v dotazníku. Hodnoty, které respondenti označili na škále 1 - 5, byly zapsány do tabulky v programu Microsoft Excel. K vyhodnocení hypotéz nám pak sloužily faktografické otázky v úvodu dotazníku a položky č. 5 – 18, u kterých jsme porovnávali, zda se mezi jednotlivými proměnnými objevují statisticky významné rozdíly. Před zpracováním dat jsme ověřili předpoklady pro použití metody testování v programu Statistica prostřednictvím Shapiro-Wilkova testu. K testování jsme použili Test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Na základě výpočtů jsme určili, zda můžeme přijmout nebo odmítnout alternativní hypotézu. Ostatní otázky byly vyhodnoceny pomocí základní popisné statistiky. Výsledky dotazníkového šetření jsou znázorněny v tabulkách a popsány.

6.6.1 Definování proměnných

- Hypotéza H1 - Děti, které se do kroužku přihlásily na základě vnitřní motivace, jsou spokojenější s náplní a vedením kroužků než děti, které se do kroužku přihlásily na základě vnější motivace.

Závisle proměnnou zde tvoří míra spokojenosti s náplní a vedením kroužků, která bude vyjádřena průměrnou hodnotou položek v dotazníku č. 5 - 18, kdy rozpětí odpovědí je 1 – 5 (1 = plně souhlasím, 2 = spíše souhlasím, 3 = nevím, 4 = spíše nesouhlasím, 5 = plně nesouhlasím).

Nezávisle proměnnou je zde vnitřní či vnější motivace, kterou zjišťujeme v položce č. 3.

- Hypotéza H2 - Chlapci jsou se sportovními kroužky spokojenější, než dívky.

Závisle proměnnou zde opět tvoří míra spokojenosti s kroužky a nezávisle proměnná je vyjádřena pohlavím dítěte.

- Hypotéza H3 - Děti, které se do daného sportovního kroužku přihlásily opakovaně, jsou spokojenější než děti, které tento kroužek navštěvují poprvé.

Závisle proměnnou je i v této hypotéze míra spokojenosti dětí s náplní a vedením kroužků. Nezávisle proměnnou zde tvoří to, zda děti navštěvují daný kroužek v tomto školním roce poprvé, nebo už jej navštěvovaly v minulosti.

7 VYHODNOCENÍ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

7.1 Popisná statistika spokojenosti dětí se sportovními kroužky ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži

Analýzu jsme provedli v návaznosti na jednotlivé výzkumné otázky. Ve výzkumné otázce č. 1 jsme rozdělili respondenty do dvou kategorií na základě vypočítaného průměru odpovědí jednotlivých respondentů. V ostatních výzkumných otázkách jsme vypočítali průměrnou odpověď z dotazníkových položek, týkajících se dané otázky. Dále jsme z výsledných dat vypočítali směrodatnou odchylku, která nám určí míru variability. Všechna data jsme seřadili a pro přehlednost uvedli do tabulek.

1) Do jaké míry jsou děti spokojeny s jednáním pedagogů volného času, jejich přístupem k dětem a připraveností na výuku?

Tato data jsme zjišťovali pomocí dotazníkových položek č. 5 – č. 18, kdy respondenti odpovídali prostřednictvím škály 1-5, kdy 1 = plně souhlasím, 2 = spíše souhlasím, 3 = nevím, 4 = spíše nesouhlasím, 5 = plně nesouhlasím. U jednotlivých respondentů jsme u těchto položek vypočítali průměr zaškrtnutých odpovědí a rozdělili jsme respondenty do 2 kategorií: plně spokojeni (průměr 1 – 1,5), spíše spokojeni a neví (průměr 1,6 – 3,2).

Tabulka 4 Spokojenost s jednáním pedagogů, jejich přístupem a připraveností na výuku

	Plně spokojeni		Spíše spokojeni a neví	
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Jóga	7	100	0	0
Orientální tance	12	100	0	0
Zumba	15	100	0	0
Show dance	18	100	0	0
Hip hop	50	96,2	2	3,8
Aerobic	21	91,3	2	8,7
Volejbal	10	90,9	1	9,1
Plavání	11	73,3	4	26,7
Stolní tenis	14	70	6	30

Florbal	10	30,3	23	69,7
Celkem	168	81,5	38	18,5

Jak je patrné z tabulky, většina respondentů je s jednáním pedagogů, jejich přístupem a připraveností na výuku plně spokojena (168), celkem 38 respondentů je spíše spokojeno nebo neví. Plně spokojeno bylo 100 % respondentů navštěvující jógu, orientální tance, zumbu a show dance.

2) Jsou děti spokojeny s časovou dotací sportovních kroužků?

Problematikou spokojenosti dětí s časovou dotací sportovního kroužku se zabývaly dvě položky v dotazníku a zaměřovaly se na to, zda je pro děti kroužek dostatečně dlouhý a zda jim vyhovuje čas, kdy daný kroužek probíhá. Z výsledků je patrné, že většina dětí je s kroužkem spokojena a hodnotila položky možnostmi *plně souhlasím* či *spíše souhlasím*. Nejlépe hodnocený byl kroužek orientálních tanců.

Položka č. 19 – Kroužek je pro mě dostatečně dlouhý.

Položka č. 20 – Vyhovuje mi čas, kdy kroužek probíhá.

Tabulka 5 Spokojenost s časovou dotací sportovních kroužků

	Průměrná odpověď	Směrodatná odchylka
Orientální tance	1,2	0,66
Volejbal	1,27	0,63
Plavání	1,3	0,65
Stolní tenis	1,35	0,77
Jóga	1,43	0,85
Hip hop	1,62	1,06
Show dance	1,69	1,14
Zumba	1,73	1,11
Aerobic	1,74	1,24
Florbal	1,83	1,2

3) Jsou děti spokojeny s cenou sportovních kroužků?

Spokojeností s cenou sportovních kroužků ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži se zabývala pouze jedna z položek, č. 21. Opět jsou všichni respondenti spíše spokojeni či plně spokojeni.

Položka č. 21 – Kroužek pro mě není finančně náročný.

Tabulka 6 Spokojenost s cenou sportovních kroužků

	Průměrná odpověď	Směrodatná odchylka
Orientální tance	1,17	0,39
Volejbal	1,18	0,4
Stolní tenis	1,25	0,55
Jóga	1,29	0,76
Plavání	1,33	0,82
Florbal	1,45	0,79
Show dance	1,72	0,89
Zumba	1,73	0,8
Aerobic	1,74	0,96
Hip hop	2	1,17

4) Vyhovují dětem prostory, které středisko nabízí k realizaci sportovních kroužků?

Spokojenost s prostory, kde sportovní kroužky probíhají, zjišťovaly dotazníkové položky č. 22 a č. 23. Děti zde hodnotily tělocvičnu a množství pomůcek, které k realizaci kroužků středisko poskytuje. Položky č. 24 – č. 26 se zabývaly vybavením, výzdobou i čistotou prostor samotného střediska. Dále se spokojeností s prostory střediska zabývala otevřená otázka č. 30, která dala prostor respondentům vyjádřit se k tomu, co by na prostorách chtěli změnit. Jak je patrné z následujících tabulek, respondenti jsou jak s tělocvičnou a pomůckami, tak s výzdobou, vybavením a čistotou střediska spokojeni.

Položka č. 22 – Tělocvična, ve které máme kroužek, se mi líbí.

Položka č. 23 – Myslím si, že máme v kroužku dostatek pomůcek, které využíváme.

Tabulka 7 Spokojenost s tělocvičnou a pomůckami

	Průměrná odpověď	Směrodatná odchylka
Orientální tance	1,04	0,2
Stolní tenis	1,15	0,43
Zumba	1,17	0,38
Hip hop	1,39	0,73
Show dance	1,42	0,9
Volejbal	1,55	1,01
Plavání	1,63	0,89
Jóga	1,64	0,84
Aerobic	1,72	0,91
Florbal	2,68	1,42

Položka č. 24 – Líbí se mi výzdoba SVČ Šipka.

Položka č. 25 – Jsem spokojen(a) s vybavením SVČ Šipka.

Položka č. 26 – V SVČ Šipka je vždy čisto a uklizeno.

Tabulka 8 Spokojenost s prostory Střediska pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži

	Průměrná odpověď	Směrodatná odchylka
Stolní tenis	1,17	0,38
Orientální tance	1,19	0,71
Plavání	1,2	0,55
Hip hop	1,22	0,5
Zumba	1,24	0,43
Volejbal	1,33	0,65
Show dance	1,35	0,73
Jóga	1,48	0,81
Aerobic	1,84	1,05
Florbal	1,95	0,91

Položka č. 30 – Napadá Tě něco, co bys na prostorách SVCČ chtěl(a) změnit?

Nejčastěji se zde objevovaly návrhy týkající se tělocvičny ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži. Děti by uvítaly především větší tělocvičnu. Dále se zde často objevoval návrh lepší šatny. V současnosti je ve středisku jedna společná šatna. Děti by ocenily hlavně zavedení rozdělených šaten. Je pravdou, že pro starší děvčata je převlékání se společně s chlapci nepříjemné. Častý také byl návrh venkovního travnatého hřiště. Objevily se zde i návrhy na zvětšení počtu toalet, vylepšení výzdoby střediska a rozšíření množství pomůcek, které středisko k realizaci kroužků nabízí.

5) Jsou děti spokojeny s nabídkou sportovních aktivit ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži a které další aktivity by v tomto středisku uvítaly?

Spokojeností s nabídkou sportovních aktivit se věnovala položka č. 27 a otevřená otázka č. 31, kde měli respondenti možnost navrhnout, jaký další sportovní kroužek by v tomto středisku uvítali. I v této oblasti všichni respondenti souhlasili nebo spíše souhlasili s uvedeným výrokem.

Položka č. 27 – Myslím si, že SVCČ Šipka nabízí dostatečné množství sportovních kroužků.

Tabulka 9 Spokojenost s nabídkou sportovních aktivit

	Průměrná odpověď	Směrodatná odchylka
Plavání	1	0
Orientální tance	1,08	0,29
Stolní tenis	1,4	0,68
Jóga	1,43	0,53
Hip hop	1,48	0,87
Volejbal	1,55	1,04
Zumba	1,73	1,03
Show dance	1,83	1,29
Florbal	1,88	1,02
Aerobic	2	1,21

Položka č.31 – Který jiný sportovní kroužek bys v SVC Šipka uvítal(a)?

Děti nejčastěji navrhovaly fotbal, vybíjenou a volejbal. Méně často se objevovaly návrhy kroužků jako je nohejbal, basketbal, baseball, bruslení, atletika, cykloturistika či turistika. Mezi další kroužky, které děti navrhovaly, patří street dance, break dance, břišní tance, tenis, lakros, potápění, jojování, badminton, mini golf, střelba ze vzduchovky, curling, parašutistický kroužek a standardní tance.

6) Co by se podle dětí mohlo změnit, aby se zlepšila kvalita a atraktivita sportovních aktivit v tomto středisku?

Na tuto výzkumnou otázku děti odpovídaly prostřednictvím položek č. 28 a č. 29, kde měly uvést návrhy týkající se práce vedoucího a jiné návrhy, které by mohly vést ke zkvalitnění kroužku. Tyto odpovědi jsme vyhodnotili za každý kroužek zvlášť. Děti navštěvující jógu, show dance a volejbal na položky týkající se této problematiky neodpověděly.

Hip hop

V oblasti práce vedoucí by si děti přály, aby zajistila více vystoupení pro veřejnost, případně soutěž týkající se jejich zaměření. Také se zde objevil požadavek na zmenšení nároků vedoucí na děti. Celkově by ke zlepšení kvality kroužku děti uvítaly lepší prostory, tedy větší tělocvičnu, a aby kroužek byl déle než jednu hodinu, případně častěji než jednou týdně.

Orientální tance

Na otevřené otázky dotazníku děti navštěvující tento kroužek většinou neodpovídaly nebo napsaly, že jsou spokojeny s kroužkem v takové formě, v jaké nyní probíhá. Jediným návrhem na zlepšení bylo prodloužení délky trvání kroužku.

Aerobic

Dívky navštěvující kroužek aerobiku uváděly jako návrh pro zlepšení kroužku prodloužení jeho délky, například 1,5 hodiny za týden. Také se zde objevil návrh realizovat kroužek častěji, alespoň dvakrát v týdnu.

Zumba

V jedné z otevřených otázek, ve které jsme se ptali, co by mohl dělat vedoucí jinak, aby děti kroužek více bavil, se objevila pouze jedna odpověď, a to, že by vedoucí mohla být občas přísnější. Ostatní respondenti na otázky neodpovídali.

Stolní tenis

V oblasti návrhů týkajících se práce vedoucího, by děti navštěvující stolní tenis uvítaly především delší dobu hry a větší komunikaci s dětmi. Jedno z dětí namítlo, že by mu vedoucí neměl dávat za spoluhráče slabší žáky. Vzhledem k tomu, že jsou děti rozdělené do kroužků dle pokročilosti, nevíme, na kolik se dá tato námitka považovat za relevantní. V druhé otevřené otázce, se objevil návrh na zlepšení prostoru, ve kterém kroužek probíhá, a to odstraněním sedaček, které jsou umístěny podél tělocvičny.

Plavání

Většina dětí žádný návrh na zlepšení jak práce vedoucího, tak celkové zlepšení kroužku neuvedla. Objevil se zde pouze návrh na to, aby vedoucí nebyl tolik přísný a ohledně kroužku celkově, by jedno z dětí uvítalo jiný den, kdy by kroužek probíhal.

Florbal

V oblasti práce pedagoga se objevily návrhy, že by vedoucí měl do hodiny přicházet již rozcvičený a připravený a měl by dětem umožňovat delší hru. Z oblasti celkového zlepšení kroužku by děti uvítaly větší tělocvičnu a lepší vybavení (větší brány, brankářskou výbavu) a prodloužení výuky např. o hodinu.

7.2 Analýza rozdílů v míře spokojenosti se sportovními aktivitami

Cílem diplomové práce je zjistit míru spokojenosti dětí se sportovními aktivitami ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži ve vztahu k pohlaví, ve vztahu k tomu, zda mají s tímto kroužkem zkušenosti z minulosti a v porovnání s typem motivace, na základě které daný kroužek a toto středisko navštěvují. Hypotézy jsme ověřovali z vypočítaného průměru odpovědí na položky v dotazníku č. 5 – č. 18. Respondenty jsme si rozdělili do dvou kategorií. První kategorii tvoří respondenti s průměrnou odpovědí

1 – 1,5, tedy plně souhlasí, do druhé kategorie jsme zařadili respondenty s průměrem 1,6 – 3,2, tedy spíše souhlasí a neví.

Pro test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku, který jsme si zvolili pro ověřování spokojenosti dětí se sportovními kroužky v závislosti na motivaci, na základě které se do tohoto kroužku přihlásily, jsme vypočítali hodnotu testového kritéria, kterou budeme porovnávat s kritickou hodnotou testového kritéria chí-kvadrát.

Testové kritérium χ^2 jsme vypočítali pomocí vzorce:
$$\chi^2 = n \cdot \frac{(ad-bc)^2}{(a+b) \cdot (a+c) \cdot (b+d) \cdot (c+d)}$$

Testování významnosti jsme prováděli na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ a při počtu stupňů volnosti $f = 1$.

7.2.1 Ovlivňuje spokojenost s náplní kroužků to, zda se žáci do kroužku přihlásili na základě vnější nebo vnitřní motivace?

H₀: Děti, které se do kroužku přihlásily na základě vnitřní motivace, jsou spokojeny ve stejné míře jako děti, které se do kroužku přihlásily na základě vnější motivace.

H_A: Děti, které se do kroužku přihlásily na základě vnitřní motivace, jsou spokojenější s náplní a vedením kroužků než děti, které se do kroužku přihlásily na základě vnější motivace.

Tabulka 10 Míra spokojenosti a motivace

	vnitřní motivace	vnější motivace	Σ
plně souhlasí	120	48	168
spíše souhlasí a neví	30	8	38
Σ	150	56	206

U první hypotézy jsme porovnávali, zda jsou děti, které se přihlásily do kroužku na základě vnitřní motivace spokojenější než ty, co se přihlásily na základě vnější motivace. Testové kritérium $\chi^2 = 0,94$ je menší než kritická hodnota testového kritéria, proto jsme přijali nulovou hypotézu. Děti, které se do kroužku přihlásily na základě vnitřní motivace, jsou spokojeny ve stejné míře jako děti, které se do kroužku přihlásily na základě vnější motivace.

7.2.2 Liší se míra spokojenosti se sportovními kroužky u chlapců a dívek?

H₀: Chlapci a dívky jsou se sportovními kroužky spokojeni ve stejné míře.

HA: Chlapci jsou se sportovními kroužky spokojenější, než dívky.

Tabulka 11 Míra spokojenosti a pohlaví

	chlapci	dívky	Σ
plně souhlasí	44	124	168
spíše souhlasí a neví	33	5	38
Σ	77	129	206

Druhá hypotéza se zabývala rozdíly mezi chlapci a dívkami. Testové kritérium, které jsme vypočítali $x^2 = 6,98$ jsme porovnali s kritickou hodnotou testového kritéria chí-kvadrát a odmítli jsme nulovou hypotézu. Mezi mírou spokojeností chlapců a dívek jsou statisticky významné rozdíly. Jak je patrné z tabulky, na rozdíl od našeho předpokladu jsou dívky spokojenější než chlapci.

7.2.3 Ovlivňuje spokojenost dětí s náplní a vedením kroužků to, zda si kroužek vybraly opakovaně nebo poprvé?

H0: Děti, které se do daného sportovního kroužku přihlásily opakovaně a ty, které navštěvují tento kroužek poprvé, jsou s kroužkem spokojeni ve stejné míře.

HA: Děti, které se do daného sportovního kroužku přihlásily opakovaně, jsou spokojenější než děti, které tento kroužek navštěvují poprvé.

Tabulka 12 Míra spokojenosti a zkušenosti s kroužkem

	poprvé	opakovaně	Σ
plně souhlasí	84	84	168
spíše souhlasí a neví	16	22	38
Σ	100	106	206

Ve třetí hypotéze jsme ověřovali, zda jsou děti, které se do kroužku přihlásily opakovaně spokojenější než děti, které kroužek navštěvují poprvé. Na základě porovnání testového kritéria $x^2 = 0,88$ s kritickou hodnotou testového kritéria chí-kvadrát jsme přijali nulovou hypotézu. Děti, které se do kroužku přihlásily opakovaně, jsou tedy spokojené ve stejné míře jako děti, které tento kroužek navštěvují poprvé.

8 SHRUTÍ EMPIRICKÉ ČÁSTI

Hlavním cílem této diplomové práce bylo zjistit míru spokojenosti dětí s jednáním, přístupem a připraveností pedagogů, kteří vedou sportovní kroužky ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži a porovnání výsledku v závislosti na pohlaví, motivaci a zkušenostech s kroužkem. Vedlejšími cíli bylo prozkoumat, zda jsou děti spokojeny s časovou dotací, s finanční náročností kroužků a zda jim vyhovují prostory, které středisko k realizaci sportovních kroužků nabízí. Cílem této práce také bylo zjistit, zda jsou děti spokojeny s nabídkou sportovních kroužků a které další aktivity by v tomto středisku uvítaly. Posledním cílem bylo zjistit, co by mohlo přispět ke zlepšení kvality a atraktivity sportovních aktivit v tomto středisku.

Průzkum jsme provedli u 62 % respondentů z celkového počtu 332 dětí pomocí dotazníkového šetření. Tento výběrový vzorek tvořilo 206 dětí, z nichž 129 bylo dívek a 77 chlapců. Dle zjištění, kroužek navštěvovalo na základě vnitřní motivace 150 dětí a na základě vnější motivace 56 dětí. Z celkového počtu 106 dětí navštěvovalo stejný kroužek již v minulosti a 100 dětí navštěvuje kroužek v letošním školním roce poprvé. Z výzkumu vyplývá, že mezi dětmi, které navštěvují kroužek na základě vnější motivace a těmi, kteří navštěvují kroužek na základě vnitřní motivace, nejsou statisticky významné rozdíly. I mezi dětmi, které navštěvují kroužek poprvé a mezi dětmi, které navštěvovaly kroužek v minulosti, se rozdíl nepotvrdil. Statisticky významný rozdíl se objevil mezi chlapci a dívkami, kdy na rozdíl od našeho předpokladu z výzkumu vyplynulo, že děvčata jsou s kroužky více spokojena než chlapci.

V popisné statistice jsme naplnili vedlejší cíle práce. Výsledky jednotlivých výzkumných otázek jsme znázornily prostřednictvím tabulek. Z položek týkajících se prvního výzkumného cíle jsme vypočítali průměr odpovědí u jednotlivých respondentů a poté rozdělili respondenty do dvou kategorií. Z výsledků vyplývá, že většina respondentů je s jednáním pedagogů volného času, jejich přístupem a jejich připraveností na výuku spokojena. Tyto výsledky značí, že pedagogové k dětem přistupují v souladu se zásadami a principy pedagogiky volného času a s ohledem na věková specifika dětí. Pedagogové také na hodiny připravují aktivity, které děti zajímají a baví a jsou přiměřené specifickým jednotlivých věkových skupin. V oblasti časové dotace je také většina respondentů spokojena, ale objevily se zde i návrhy především na prodloužení trvání kroužku či realizaci kroužku častěji než jedenkrát týdně. S cenou sportovních kroužků jsou opět všichni respondenti spokojeni.

V porovnání s jinými organizacemi nabízejícími sportovní aktivity si myslíme, že toto středisko nabízí kroužky cenově nenáročné, proto nás tento výsledek příliš nepřekvapil. V oblasti prostorů, které středisko k realizaci sportovních kroužků nabízí, byly výsledky již rozmanitější. Ve výsledcích, které jsme získali ze škálových otázek, se sice velké rozdíly neobjevily, ale v návrzích se často objevovala nespokojenost s velikostí tělocvičny, a to jak v tomto středisku, tak ve Střední škole - Centrum odborné přípravy technické či Základní škole Oskol, ve kterých si středisko prostory pronajímá. Dále měly děti připomínky k velikosti a umístění šatny. Ve středisku je pouze jedna společná šatna, kdy je především pro starší děti společné převlékání nepříjemné. Proto bychom doporučili zřízení oddělených šaten, zvláště pro děvčata a pro chlapce. Z hlediska vybavení je opět většina dětí spokojena a rozšíření vybavení se objevilo pouze v návrzích dětí navštěvujících florbal. V otázce týkající se nabídky sportovních aktivit byla také většina dětí spokojena, ale z návrhů, kde se objevily i kroužky, které již v tomto středisku existují, je patrné, že ne všechny děti mají přehled o tom, jaké sportovní kroužky středisko nabízí. Mezi nejčastější návrhy patřil například fotbal, vybíjená či volejbal.

Případným omezením průzkumu se může jevit nabídka předem připravených otázek v dotazníku, což neumožňuje plné vyjádření respondentů. Dotazník sice obsahoval i prostor pro návrhy, který ale využila jen malá část respondentů.

ZÁVĚR

Ve své práci jsme se zabývali spokojeností dětí se sportovními aktivitami ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži. V teoretické části jsme se zaměřili na vymezení základů potřebných k pochopení systému realizace volnočasových sportovních aktivit. Pro empirickou část práce jsme zvolili kvantitativní druh výzkumu. Pro sběr dat byl použit dotazník, který byl osobně předáván dětem navštěvujícím sportovní kroužky v daném středisku. Výsledky dotazníkového šetření jsme rozdělili dle výzkumných otázek do popisné statistiky, která mapuje spokojenost dětí s jednotlivými oblastmi, které se týkají sportovních kroužků. V rámci vztahové statistiky jsme vytvořili tři výzkumné otázky, pro které jsme si stanovili nulové a alternativní hypotézy. Hypotézy jsme ověřovali pomocí Testu nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku. Shrnutí výzkumu jsme věnovali poslední kapitole, kde uvádíme přehled zjištěných skutečností.

Myslíme si, že tato práce je přínosem jak pro Středisko pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži, tak pro ostatní volnočasové instituce. Vzhledem k tomu, že tato organizace nabízí i netradiční sportovní aktivity jako je např. show dance, jóga atd., mohly by se ostatní volnočasové organizace na základě spokojenosti dětí s těmito aktivitami inspirovat k jejich rozšíření. Přínos vidíme také v tom, že pedagogové volného času budou vědět, jak jejich práci hodnotí děti a s čím jsou nespokojeny a co naopak hodnotí kladně. Z výsledků je patrné, že děti jsou ve většině oblastí spokojeny, ale uvedly také některé z návrhů, se kterými by mohli jak pedagogové volného času, tak vedení střediska dále pracovat. Tyto výsledky jsou přínosem i pro pedagogy, kteří nepracují v tomto konkrétním středisku, protože je mohou inspirovat k případnému odstranění nedostatků a ke zlepšení kvality jejich práce. Tato práce by mohla sloužit i jako zpětná vazba pro rodiče a příbuzné dětí, které sportovní kroužky navštěvují. Na základě výsledků se totiž dozví, zda jejich děti tráví čas s radostí a spokojeností a nenavštěvují tento kroužek pouze z nutnosti. Spokojenost dětí se sportovními aktivitami značí kvalitu těchto kroužků, na základě které také ostatní rodiče do kroužků své děti přihlašují. Kvalita sportovních kroužků je podle nás velmi důležitá a vede k větší zapojenosti dětí do pohybových aktivit a vytvoření si kladného vztahu k těmto aktivitám.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BOROVIČKOVÁ, Blanka et al., 1998. *Cvičíme s malými dětmi: náměty pro rozvoj pohybových dovedností dětí od 3 do 8 let*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 80-717-8223-8.
- [2] ČESKO. Vyhláška č. 74 ze dne 9. února 2005 o zájmovém vzdělávání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005, částka 20, s. 509-512. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/sb020_05.pdf.
- [3] ČESKO. Zákon č. 563 ze dne 24. září 2004 o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 190, s. 10333-10345. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>.
- [4] ČESKO. Střediska volného času. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. [online]. ©2013 [cit. 2013-10-13]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/strediska-volneho-casu>.
- [5] DVOŘÁKOVÁ, Hana, 2012. *Školáci v pohybu: tělesná výchova v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 144 s. ISBN 978-802-4737-331.
- [6] HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ, 2008. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 239 s. ISBN 978-807-3674-731.
- [7] HÁJEK, Bedřich a Jiřina PÁVKOVÁ, 2007. *Školní družina*. Vyd. 2., aktualiz. Praha, 150 s. ISBN 978-807-3672-683.
- [8] HAYES, Nicky, 2003. *Aplikovaná psychologie*. Vyd. 1. Překlad Dagmar Brejlová. Portál, 220 s. ISBN 80-717-8807-4.
- [9] HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 176 s. ISBN 80-717-8927-5.
- [10] HOFFERTH, Sandra L. a John F. SANDBERG, 2001. How American Children Spend Their Time. *Journal of Marriage and Family*. vol. 63, issue 2. ISSN 0022-2445. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1741-3737.2001.00295.x>.

- [11] CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [12] JANIŠ, Kamil, 2009. *Úvod do problematiky volného času*. Vyd. 1. Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, Ústav pedagogických a psychologických věd. ISBN 978-80-7248-530-7.
- [13] KLAPILOVÁ, Světlá, 2000. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-7067-669-8.
- [14] KNOTOVÁ, Dana, 2011. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-223-9.
- [15] KOLÁŘ, Zdeněk, 2012. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3710-2.
- [16] KOMINAREC, Igor, 2003. *Úvod do pedagogiky volného času*. Prešov. 113 s. ISBN 80-968-6085-2.
- [17] Koncepce činnosti SVC Šipka v Kroměříži. In: *ŠIPKA: Středisko pro volný čas dětí a mládeže Kroměříž*[online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.svcsipka.cz/>.
- [18] KRAUS, Blahoslav, 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Praha, 215 s. ISBN 978-807-3673-833.
- [19] KUČERA, Miroslav, Pavel KOLÁŘ a Ivan DYLEVSKÝ, 2011. *Dítě, sport a zdraví*. 1. vyd. Praha: Galén. ISBN 978-807-2627-127.
- [20] MACEK, Milan, 2007. *Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání*. Vyd. 1. Praha: NIDM, 98 s. ISBN 978-808-6784-038.
- [21] MALACH, Josef, 2007. *Teorie metodiky výchovy*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. ISBN 978-808-6723-297.
- [22] MAREŠ, Jiří, 2013. *Pedagogická psychologie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 702 s. ISBN 978-80-262-0174-8.
- [23] MATOUŠEK, Oldřich a Alois KŘIŠŤAN, 2013. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 570s. ISBN 978-80-262-0366-7.

- [24] NĚMEC, Jiří, 2002. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido - edice pedagogické literatury, 119 s. ISBN 80-731-5012-3.
- [25] PÁVKOVÁ, Jiřina, 2002. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3. Praha: Portál, 231 s. ISBN 80-717-8711-6.
- [26] PERIČ, Tomáš, 2008. *Sportovní příprava dětí*. 2. dopl. vyd. Praha: Grada, 192 s. ISBN 978-802-4726-434.
- [27] PRŮCHA, Jan, 2000. *Přehled pedagogiky: Úvod do studia oboru*. 1.vyd. Praha: Portál, 269 s. ISBN 80-717-8399-4.
- [28] PRŮCHA, Jan, 2009. *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 935 s. ISBN 978-80-7367-546-2.
- [29] PŮČEK, Milan et al., 2005. *Měření spokojenosti v organizacích veřejné správy: soubor příkladů*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, úsek veřejné správy, odbor modernizace veřejné správy. ISBN 80-239-6154-3.
- [30] SEKOT, Aleš, 2006. *Sociologie sportu*. Brno: Paido, 410 s. ISBN 80-731-5132-4.
- [31] STRAŠÁKOVÁ, Martina. Neformální vzdělávání: SVC a jak jde čas. *Národní institut dětí a mládeže: Zájmové a neformální vzdělávání*[online]. ©2007-2014 [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.nidm.cz/neformalni-vzdelavani/volny-cas/svc/informace-pr-o-svc/svc-a-jak-jde-cas>.
- [32] ŠIPKA: Středisko pro volný čas dětí a mládeže Kroměříž. *Šipka: Středisko pro volný čas dětí a mládeže v Kroměříži* [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.svcsipka.cz/>.
- [33] Základní formy činnosti SVC Šipka Kroměříž. In: *ŠIPKA: Středisko pro volný čas dětí a mládeže Kroměříž* [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.svcsipka.cz/>.

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1 Věkové složení dívek</i>	57
<i>Graf 2 Věkové složení chlapců</i>	57
<i>Graf 3 Rozdělení respondentů dle typu motivace</i>	58
<i>Graf 4 Rozdělení respondentů dle zkušeností s kroužkem</i>	58

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1 Osobnost pedagoga volného času.....</i>	<i>22</i>
<i>Tabulka 2 Sportovní kroužky ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži</i>	<i>55</i>
<i>Tabulka 3 Rozložení respondentů dle kroužků.....</i>	<i>56</i>
<i>Tabulka 4 Spokojenost s jednáním pedagogů, jejich přístupem a připraveností na výuku.....</i>	<i>61</i>
<i>Tabulka 5 Spokojenost s časovou dotací sportovních kroužků</i>	<i>62</i>
<i>Tabulka 6 Spokojenost s cenou sportovních kroužků.....</i>	<i>63</i>
<i>Tabulka 7 Spokojenost s tělocvičnou a pomůckami.....</i>	<i>64</i>
<i>Tabulka 8 Spokojenost s prostory Střediska pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži.....</i>	<i>64</i>
<i>Tabulka 9 Spokojenost s nabídkou sportovních aktivit.....</i>	<i>65</i>
<i>Tabulka 10 Míra spokojenosti a motivace.....</i>	<i>68</i>
<i>Tabulka 11 Míra spokojenosti a pohlaví.....</i>	<i>69</i>
<i>Tabulka 12 Míra spokojenosti a zkušenosti s kroužkem.....</i>	<i>69</i>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

Příloha P II: Nabídka kurzů a kroužku ve Středisku pro volný čas dětí a mládeže Šipka v Kroměříži pro školní rok 2013/2014

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Ahoj,

prosím o vyplnění dotazníku, který se týká kroužku, který navštěvuješ. Jsem studentkou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a dotazník bude součástí mé diplomové práce. Dotazník je zcela anonymní.

Odpovědi prosím zakroužkuj nebo doplň na vyznačená místa.

Děkuji

Bc. Hana Růžičková

1. Kolik máš roků?

.....

2. Jsi

a) chlapec

b) dívka

3. Jak sis vybral (a) kroužek, do kterého chodíš?

a) vybral (a) jsem si sám

b) vybrali mi ho rodiče nebo někdo jiný (kamarádi, prarodiče atd.)

4. Navštěvuješ tento kroužek

a) tento školní rok poprvé

b) už jsem ho navštěvoval (a) v minulosti

Zakroužkuj, jak moc souhlasíš s uvedenými výroky: 1 = plně souhlasím, 2 = spíše souhlasím, 3 = nevím, 4 = spíše nesouhlasím, 5 = plně nesouhlasím

	plně souhlasím	spíše souhlasím	nevím	spíše ne- souhlasím	plně nesou- hlasím
5. Když něco potřebuji nebo mi něco nejde, vedoucí kroužku se mi snaží poradit.	1	2	3	4	5
6. Vedoucí s námi jedná spravedlivě	1	2	3	4	5
7. Vedoucí s námi často jedná jako kamarád.	1	2	3	4	5
8. Když mám nějakou připomínku nebo nějaký nový návrh, vedoucí kroužku to se mnou probere.	1	2	3	4	5
9. I když mi něco nejde, vedoucí kroužku ocení, že se snažím.	1	2	3	4	5
10. Vedoucí kroužku je na hodinu vždy dobře připraven (a).	1	2	3	4	5
11. Jsem spokojen (a) s tím, jak se k nám vedoucí kroužku chová.	1	2	3	4	5
12. Vedoucí kroužku často přichází s novými nápady (hrami), které v kroužku zkoušíme.	1	2	3	4	5
13. Když se učíme něco nového, nejprve se naučíme jednoduché věci a postupně přejdeme ke složitějším.	1	2	3	4	5
14. Podle mě děláme fyzicky náročnější aktivity přiměřeně často. Vedoucí nás nepřetěžuje.	1	2	3	4	5
15. Když děláme něco nového, vedoucí nám to vždy dobře vysvětlí a ukáže nám, jak to máme provést.	1	2	3	4	5
16. Vedoucí kroužku nám mezi jednotlivými aktivitami dává dost času na to, abychom se mohli napít a odpo-	1	2	3	4	5

čínout si.					
17. Aktivity a hry, které v kroužku děláme, mě baví.	1	2	3	4	5
18. Myslím si, že se v kroužku naučím i něco nového.	1	2	3	4	5
19. Kroužek je pro mě dostatečně dlouhý.	1	2	3	4	5
20. Vyhovuje mi čas, kdy kroužek probíhá.	1	2	3	4	5
21. Kroužek pro mě není finančně náročný.	1	2	3	4	5
22. Tělocvična, ve které máme kroužek se mi líbí.	1	2	3	4	5
23. Myslím si, že máme v kroužku dostatek pomůcek, které využíváme.	1	2	3	4	5
24. Líbí se mi výzdoba v SVČ Šipka.	1	2	3	4	5
25. Jsem spokojen (a) s vybavením SVČ Šipka.	1	2	3	4	5
26. V SVČ Šipka je vždy čisto a uklizeno.	1	2	3	4	5
27. Myslím si, že SVČ Šipka nabízí dostatečné množství sportovních kroužků.	1	2	3	4	5

28. Máš nějaké nápady, co by měl (a) dělat vedoucí tvého kroužku jinak, aby Tě kroužek více bavil?

.....

29. Napadá Tě něco, co bys chtěl (a) na kroužku změnit aby byl lepší?

.....

30. Napadá Tě něco, co bys na prostorách SVČ chtěl (a) změnit?

.....

31. Který jiný sportovní kroužek bys v SVČ Šipka uvítal (a)?

.....

PŘÍLOHA P II: NABÍDKA KURZŮ A KROUŽKŮ VE STŘEDISKU PRO VOLNÝ ČAS DĚTÍ A MLÁDEŽE ŠIPKA V KROMĚŘÍŽI PRO ŠKOLNÍ ROK 2013/2014

NABÍDKA KURZŮ A KROUŽKŮ VE SVČ PRO ŠKOLNÍ ROK 2013/2014

Kroužky, kurzy, kluby	lektor	den první schůzky	poplatek na pololetí
1. Angličtina, zač. 5 - 6 let	Petraturová	Pondělí 16. 9. v 15.45 h - uč. 9	450,-
2. Angličtina, mírně pokroč. od 7 let	Petraturová	Pondělí 16. 9. v 16.30 h - uč. 9	450,-
3. Šachy, I. kategorie, začátečníci	Ryšavý	Pátek 20. 9. v 15.00 h - uč. 9	300,-
4. Šachy, I. kategorie, pokračování z loňska	Ryšavý	Pátek 20. 9. v 16.00 h - uč. 9	300,-
5. Počítačová grafika- žáci ZŠ sudé týdny	Valer	Úterý 17. 9. v 15.00 h - uč. 11	300,-
6. Výtvarný ateliér, žáci ZŠ	Valer	Pondělí 16. 9. v 15.15 h - uč. 25	400,-
7. Výtvarný kroužek, děti od 5 let	Voláková	Úterý 17. 9. v 15.30 h - uč. 25	450,-
8. Výtvarný kroužek, žáci ZŠ	Valer	Čtvrtek 19. 9. v 15.15 h - uč. 25	400,-
9. Keramika pro dospělé, sudé týdny	Valer	Úterý 17. 9. v 18.00 h - keram. dílna	650,-
10. Keramika, 6 - 9 let	Grochalová	Úterý 17. 9. v 15.00 h - ker. dílna	400,-
11. Keramika 6 - 9 let	Grochalová	Úterý 17. 9. v 16.30 h - ker. dílna	400,-
12. Keramika, 9 - 15 let	Nováková	Středa 18. 9. v 15.00 h - ker. dílna	400,-
13. Keramika, děti 5 - 6 let	Voláková	Středa 18. 9. v 15.00 h - uč. 25	500,-
14. Keramika, 6 - 9 let	Grochalová	Čtvrtek 19. 9. v 15.00 h - keram. dílna	400,-
15. Keramika, 9 - 12 let	Grochalová	Čtvrtek 19. 9. v 16.30 h - keram. dílna	400,-
16. Keramika, 10 - 15 let	Grochalová	Pátek 20. 9. v 14.00 h - keram. dílna	400,-
17. Keramika pro ŠD	Valer, Valerová	po dohodě	140,- /rok/
18. Výtvarný ateliér pro ŠD	Valer	po dohodě	140,- /rok/
19. Tvořivá dílna, žáci ZŠ	Grochalová	Středa 18. 9. v 15.30 h uč. 16	300,-
20. Aranžování z přírodnin pro ŠD	Grochalová	po dohodě	150,- /rok/
21. Štítko pro radost, žáci ZŠ- liché týdny	Grochalová	Pondělí 23. 9. v 15.00 h uč. 16	150,-
22. Štítko pro radost, žáci ZŠ - sudé týdny	Grochalová	Pondělí 16. 9. v 15.00 uč. 16	150,-
23. Letecký modelář od 8 let, liché týdny	Kapounek	Úterý 24. 9. v 15.00 h uč. 16	300,-
24. Jóga pro dospělé i děti, začátečníci	Šimčák	Pondělí 16. 9. v 18.00 h - sál	450,- /dětí 300/
25. Jóga pro dospělé i děti, pokročilí	Šimčák	Pondělí 16. 9. v 19.00 h - sál	450,- /dětí 300/
26. Balónková tělocvična od 5 let	Slaníková	Pondělí 16. 9. v 16.00 h - sál	400,-
27. HIP HOP žáci 7 - 9 let	Slaníková	Pátek 20. 9. v 15.00 h - sál	400,-
28. HIP HOP žáci 9 - 11 let	Slaníková	Pátek 20. 9. v 16.00 h - sál	400,-
29. HIP HOP žáci 12 - 18 let	Slaníková	Pátek 20. 9. v 17.00 h - sál	400,-
30. Orientální tance, děvčata od 10 do 16 let	Lamplotová	Pondělí 16. 9. v 15.00 h - sál	400,-
31. Příprava aerobic, děti od 5 let	Růžičková	Středa 18. 9. v 15 h - sál	450,-
32. Aerobic, žáci 7 - 10 let	Slaníková	Čtvrtek 19. 9. v 16 h - sál	400,-
33. Aerobic, 10 - 18 let	Slaníková	Čtvrtek 19. 9. v 17.00 h - sál	400,-
34. Zumba, žáci ZŠ od 7 let	Slaníková	Úterý 17. 9. v 16.00 h - sál	400,-
35. Show dance, žáci ZŠ od 8 let	Slaníková	Úterý 17. 9. v 17.00 h - sál	400,-
36. Eko hryčky a včelařství pro ŠD	Valer	po dohodě - terén botanické zahrady a ZŠ	150,-
37. Mísná vařečka žáci od 7 let - liché týdny	Grochalová	Pondělí 23. 9. v 16,30 h - uč. 25	400,-
38. Mísná vařečka žáci od 7 let - sudé týdny	Grochalová	Pondělí 16. 9. v 16,30 h - uč. 25	400,-
39. Rybářský kroužek	Pospíšil	Čtvrtek 19. 9. v 15.30 h - uč. 26	150,- /rok/
40. Rybářský kroužek	Sedláček	Pátek 20. 9. v 14.00 h - uč. 26	150,- /rok/
41. Vodácký kroužek	Hrabec	Středa 18. 9. v 16.00 h - loděnice	150,-
42. Indián klub, od 8 let	Valer	Sobota 7. 9. v 9 h na Šípce	200,-
43. Mladý strážník, od 8 let, pro ŠD	Sigmund	Úterý po dohodě v 13,30 h - uč. 16	bez poplatku
44. Úspěšný předškolák	Růžičková	Středa 18. 9. v 16 h - uč. 9	350,-
45. Stolní tenis začátečníci	Rozsypálek	Středa 18. 9. v 16.00 h - sál	300,-
46. Stolní tenis mírně pokročilí	Rozsypálek	Středa 18. 9. v 17.00 h - sál	300,-
47. Stolní tenis pokročilí	Rozsypálek	Středa 18. 9. v 18.00 h - sál	300,-
48. Plavání - žáci ZŠ, plavci	Bartošková	Pátek 20. 9. v 14.30 h - bazén Obvodová	280,-
49. Florbal - příprava 6 - 8 let	Stachoň	Středa 18. 9. v 15.00 h - tělocvična COPT	400,-
50. Florbal - mladší žáci 9 - 13 let	Stachoň	Středa 18. 9. v 16.30 h - tělocvična COPT	400,-
51. Florbal - od 14 let chlapci i děvčata	Stachoň	Pondělí 16. 9. v 17.00 h - tělocvična Oskol	400,-
52. Volejbal - žáci od 11 let	Jeřábek	Čtvrtek 19. 9. v 16.00 h - tělocvična COPT	350,-

Přihlásit se můžete ve SVČ ŠIPKA v pracovní dny od 8 do 11,30 hodin nebo od 13,00 do 16 hodin (srpen) od 8 do 11,30 hodin nebo od 13,00 do 18 hodin (září)

Zápisné se nevrací.
Výuka končí 31. května 2014.

Každá druhá a další přihláška na stejné rodné číslo má platbu sníženou o 50% v případě, že přihlášky budou podány SOUČASNĚ. Týká se pouze dětí ZŠ a SŠ.
Plně se hradí kroužek s nejvyšší částkou.